

430

Ўттиз олтинчи йил чиқиши
Зулқайда 1443ҳ
Июн 2021м

Кенг кўламли,
фикрий, сақофий журнал

Ал-Ваъй

Ал-Ваъй сўзи

Сисий ўзига нисбатан кучайиб бораётган норозиликни
бартараф қилиш учун миллий диалогга чақирди,
ечим эса, фақат рошид Халифалиқдир...

Шундай экан, Мисрдаги куч эгалари ўз динига нусрат
берувчи бўлсинлар

Эрон режимининг
ҳақиқати ва унинг
ҳаракатлари

Демократик Ғарбдаги
сийёсий популизмнинг
кучайиш оқибатлари

Умнат ёшлари ва
мулоҳазасиз (калта-
фаҳм) авлоднинг
шаклланиши

430

Ўттиз олтинчи
йил чиқиши
Зулқаъда 1443ҳ
Июн 2022м

Ливан 1000 лира

Яман 30 риёл

Туркия 1 доллар

Покистон 1 доллар

Австралия 2,5 доллар

Америка 2,5 доллар

Канада 2,5 доллар

Германия 2,5 евро

Швеция 15 крон

Бельгия 1 евро

Швейцария 2 франк

Австрия 1 евро

Дания 15 крон

Урибў сонда

- **Ал-Ваъй сўзи:** Сисий ўзига нисбатан кучайиб бораётган норозиликни бартараф қилиш учун миллий диалогга чақирди... ечим эса, фақат рошид Халифалиқдир... Шундай экан, Мисрдаги куч эгалари ўз динига нусрат берувчи бўлсинлар..... 3
- Эрон режимининг ҳақиқати ва унинг ҳаракатлари..... 11
- Рақамли валюталар 27
- Демократик Ғарбдаги сиёсий популизмнинг кучайиш оқибатлари 32
- Уммат ёшлари ва мулоҳазасиз (калтафаҳм) авлоднинг шаклланиши..... 40
- **Олам муслмонлари хабарлари** 46
- **Қуръони Карим суҳбатида** 54
- **Жаннат боғлари:** Нусрат қучиш ҳамда қиёмат кунига қадар ишнинг қарор топиб, ғолиб бўлиш ҳақида башорат қилган ҳадиси шарифлар... (2)..... 64
- Тулайха ибн Хувайлид ибн Навфал 69
- **Сўнги сўз:** Канар оролидаги гей фестивал дунёда маймунчечак тарқалишига сабаб бўлди..... 71
- Путиннинг Суриядаги шафқатсиз услублари Украинада ҳам такрорланмоқда 72

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**СИСИЙ ЎЗИГА НИСБАТАН КУЧАЙИБ БОРАЁТГАН НОРОЗИЛИКНИ
БАРТАРАФ ҚИЛИШ УЧУН МИЛЛИЙ ДИАЛОГГА ЧАҚИРДИ, ЕЧИМ
ЭСА, ФАҚАТ РОШИД ХАЛИФАЛИҚДИР...
ШУНДАЙ ЭКАН, МИСРДАГИ КУЧ ЭГАЛАРИ ЎЗ ДИНИГА НУСРАТ
БЕРУВЧИ БЎЛСИНЛАР**

Миср иқтисодиёти Россия-Украина уруши туфайли кучайиб бораётган оғир иқтисодий кризисдан азият чекмоқда. Яъни буғдой нархларининг қимматлашиши, Россияга қарши Ғарб санкциялари сабабли кемада ташиладиган юк ва нефть нархининг кўтарилиши, шунингдек, парранда гўшти, чорва моллари ва ўғитларнинг Россиядан келиши тўхтаб, Европадан кела бошлаши ва газ нархининг кўтарилиши сабабли уларнинг етиб келиш харажатларининг ортиши... буларнинг барчаси мисрликларнинг турмуш шароитини оғир аҳволга солиб қўйди. Ҳукумат олиб бораётган муваффақиятсиз иқтисодий сиёсат ва четдан олаётган фоизли қарзлар вазиятни янада мураккаблаштирамоқда. Чунки ҳукуматнинг бу қарзларни тўлашга ожизлиги уларнинг аслини эмас, балки фоизини тўлашга асир қилиб қўйди. Фоизли қарзлар қанчалик кўпайган сари, миллий валютанинг қадрсизланиши, нархларнинг ошиши ва одамлардаги харидорлик қувватининг озайиши каби муаммолар ҳам ортиб бормоқда... Ҳукуматдагиларнинг порахўрлиги, даллоллиги, халқ мулкини ўғирлаши ва исрофгарчилигини айтмаса ҳам бўлади. Одамлар яхши билишадикки, расмийлар ўша фоизли қарзларнинг бир қисмини ўғирлаб, тўлаш вазифасини давлатга юклашади. Бу қарзлар давлатга тушаётган солиқларнинг ярмидан кўпини еб қўймоқда ва давлатда дефицит ҳолатини пайдо қилмоқда. Муаммони янада мураккаблаштираётган нарса одамларнинг бошига доимо мусибат келтирган Халқаро Валюта Фондига таяниб, унинг шартларига бўйсунибди... Мазкур иқтисодий танг вазият ҳамда Мисрдаги одамлар ушбу вазиятнинг масъулиятини ҳокимиятдагиларга юклаши президент

Абдулфаттоҳ Сисийнинг хавфсизлик қуролидан бири бўлган миллий хавфсизлик раҳбарларини хавф-хатарни ҳис қилишга ва Сисийни инсонларнинг ғазабидан, ҳамда халқ портлаши юз беришидан огоҳлантиришга ва бу билан жиддий шуғулланиши лозимлиги ҳақида маслаҳат беришга мажбур қилди...

Шу муносабат билан Сисий 2022 йил 26 апрелда Миср оилавий йиллик нонуштаси чоғида миллий мулоқот ўтказиш таклифини ўртага ташлади ва барча сиёсий кучларни ушбу шартларни ўрганиш ва ҳал қилиш учун унда иштирок этишга чақирди. Таъкидлаш жоизки, ушбу таклифдан тегишли вазирликлар беҳабар эди. Чунки улар бу ҳақда олдиндан хабарга эга бўлмади ҳамда мулоқот, ечимлар ва иштирокчилар учун ўз тасаввурларини билдиришлари улардан талаб қилинмади. Бу шуни англатадики, бу ишларга тайёргарлик кўриш, иштирок этиш, кун тартиби ва мақсадлар разведка хизматлари томонидан тартибга солинган. Демак, бу жиддий эмас, балки фақат ташвиқот, холос... Бундан ташқари, одамлар унга ишонмайди. Сисий барча сиёсий кучларни «ажратмасдан ва истисносиз» мулоқотга чақирмоқда. Лекин маълумки унга қарши бўлган кучлар ё қамоқда, ё хорижда. Шунинг учун таклиф этилганлар ўзининг атрофидаги югурдакларидир... У сохтакорлик билан одамларни ишонтириш учун Росулulloҳ ﷺнинг сийратидан иқтибос келтириб бундай деди: «Набий ﷺ саҳобалар билан бирга Абу Толиб қавмида уч йил қамалда қолди. Улар егулик ва ичимликлардан маҳрум қилинди, ҳатто дарахт баргларини истеъмол қилишга мажбур бўлишди». У яна қўшимча қилиб: «Саҳобалардан ҳеч бири фаришталарга айтинг, бизни овқатлантирсин ва остимиздан анҳорлар оқизсин, демади, ҳолбуки, Аллоҳ бўл деса бўлар эди. Энди, биз қаерда-ю, улар қаерда», деди... Айни пайтда у қонунга зид деб, масжидларни бузишга буюрмоқда, вақф ишлари вазири эса одамларнинг рамазон ойида рўза тутишиши ва масжидда эътикоф ўтиришига тўсқинлик қилмоқда. Биз унинг Мисрдаги иқтисодий ва маиший кризисни ҳал қилиш учун Ғарб дунёқарашини қабул қилаётгани ва исломий ҳукмлардан нафратланаётганига гувоҳ бўлмоқдамиз. Унинг қуйидаги

сўзларидан буни билиб олса бўлади: «Мисрдаги иқтисодий тараққиётнинг ҳажми аҳолининг ўсиш миқдорига тўғри келмайди. Шунинг учун биз давлат тараққиёти ва аҳоли сонининг ўсиш ўртасидаги жарликни қисқартиришга ҳаракат қиляпмиз. Агар аҳоли сонининг ўсишини тўхтатмасак, иқтисоднинг яхшиланишига эриша олмаймиз»... Сисийнинг бу мулоқотга чақиришидан мақсади муаммога ечим топиш эмас, балки ўзига қарши норозиликларни жиловлашдир... Ҳақиқатан ҳам, хавфсизлик хизмати раҳбарларининг аниқлашича, мисрликлар Твиттерда (Ийд қўзғолон кунидир) хештегини биринчи мақомга чиқиши учун кучли тарзда қўллаб-қувватлашган ва бу вақф вазирининг қарорини рад этиш учун бўлган. Бу қарорда рамазон ҳайити намозини унинг такбирлари бошланганидан сўнг атиги етти дақиқа давомида ўқиб бўлиниши шарт қилинган эди. Қарорда бундан ташқари ҳайит намози фақат жума ўқиладиган катта масжидларда адо қилиниши ҳам айtilган. Шунинг учун айтиш мумкинки, Сисий ва унинг хавфсизлик идораси ўзларига қарши янги қўзғолон муҳитида яшамоқдалар. Масала эса, барчанинг наздида фақат вақт масаласи бўлиб қолган... Бу Сисийнинг мулоқот борасидаги чақириғидир. Шундай экан, унинг шаръий ҳукми нимадан иборат?

Аввалига шуни айтаемизки, бундай вазиятга тўғри тарзда қарши туриш долзарб масалага айланган. Шу пайтгача, одамларнинг Сисий, унинг режими ва хавфсизлик аппаратига қарши норозилик ҳаракатлари ва қўзғолонларининг самараси оз бўлди. Чунки Мисрдаги хавфсизлик хизматлари қўзғолон сафига кириб олиш, инқилоб номи билан одамларни ўлдириш, ўғирлаб кетиш, тажовуз қилиш, улар орасига малай гуруҳларни жойлаштириш, арзонгаров уламолар орқали фатволар чиқартириш ҳамда саҳнада етакчилик қилиши учун ўз тарафдорларини олға суриш борасида катта малакага эга. У Робиа ва Наҳза майдонларида амалга оширган қирғинларини ҳеч қандай тўсиқларсиз осонгина қайта такрорлаши мумкин... Шунга кўра, одамларни улар тушиб қолган торликдан ўз динларининг кенглигига олиб чиқишга қодир, уюшган, онгли ва холис исломий фаолият олиб борилиши зарур. Чунки бусиз нажот бўлмайди. Дарҳақиқат, Мисрдаги мусулмонлар

Аллоҳнинг шариатини қоим қилиш орқали У Зотни рози қиладиган ишни қилишлари вақти келди. Ҳозир мулоқот даври эмас. Чунки бу таклиф режимнинг умрини узайтиради. Шунингдек, масала қамоқдагиларни озод қилиш ҳам эмас... Режим учун энг осон иш бу қамоқдагиларни озод қилишдир. Саҳна кўриниши ўз ниҳоясига етгандан сўнг яна уларни икки баробар кўпроғини қамайди.

Ҳеч шубҳа йўқки, бу жуда катта ва оғир маиший кризис бўлиб, Миср ҳукумати ўз халқини тиз чўктиришни таъминлаш учун ўнлаб йиллар давомида Америка кўрсатмаларига биноан олиб борган бузғунчи иқтисодий сиёсатнинг натижасидир. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, одамларнинг турмуш тарзини чеклаш сиёсати Американинг изчил глобал сиёсати бўлиб, у дунё мамлакатлари имкониятларини АҚШ манфаатининг асирига айлантиришга ва ушбу мамлакатлардаги ҳар қандай барқарор ривожланишни фалаж қилишга олиб келади. Миср режими мусулмон юртлардаги бошқа коррупциялашган режимлар каби, ўз иқтисодий сиёсатини паразит иқтисодиёт устига ҳамда хориждан кенг импорт ва тараққиётни барбод қилувчи ташқи судхўрлик қарзлари устига қурган. Модомики, режим оламшумул шафқатсиз саккизоёқ капиталистик тузумнинг қуршовида қолар экан, унинг ҳар қандай уринишлари беҳуда кетаверади. Чунки жиддий муолажа бундай аҳмоқона конференциялар билан эмас, балки режимни ўзгартириш, уни капиталистик тузумдан озод қилишдан бошланиб, порахўр ҳокимларни ўзгартиришгача етиб борадиган тубдан ўзгартириш йўли билан бўлади. Аммо ечимни ушбу режимдан кутиш аҳмоқликдир. Зотан ҳеч ким ечимни ушбу ҳукмрон бузуқ сиёсий элитадан ёки ушбу репрессив хавфсизлик идорасидан келишига ишонмайди. Шунингдек, ўзининг барча сиёсатларини мустамлакачилик асосида юргизадиган халқаро кофир низомга бўйсунадиган ва мусулмонларга қарши курашишни ўз бўйнига олган ҳамда уларни исломий бошқарув остида яшашдан тўсадиган бошқарув низомидан келишига ҳам ҳеч ким ишонмайди. Чунки барчамиз Сисий ва унинг режими етакчилик қилаётган ва мусулмонларга қарши қаратилган ёвуз урушнинг гувоҳи бўлиб турибмиз. Сисий позициясининг ҳақиқатини ва унинг

бошқа йўналишда турганини тасдиқлайдиган нарса шундан иборатки, у ушбу қийин вазиятдан чиқиб кетишга ёрдам беришлари учун яҳудий дўстларини халқаро ҳамжамият ўртасида воситачилик қилишга таклиф қилди. Улар Сисийнинг даъватига «лаббай» деб жавоб бериб, Исломга қарши урушда улар билан бирга бўлишдан воз кечиш мумкин эмаслигини таъкидлашди. Худди шунингдек, Форс кўрфазининг бадбахт ҳокимлари қарз, совға ва омонатлар билан унга ёрдам бериш учун шошилишди. Лекин улар кеч қолишди.

Сисийга тақдим қилинаётган барча ташқи ёрдамлар вақтинчалик оғриқ қолдирувчи доридан бошқа нарса эмас... Миср халқини тўғри бошқарув низоми ҳамда уларга қалқон бўлиб, уларни бошқарадиган ва ўзларидан ҳам суюкли бўлган солиҳ етакчи халос қила олади... Ушбу даҳшатли кризис Мисрдаги содиқ халқ учун компасни ўз динлари томон тўғри йўналтиришлари учун бир имкониятдир. Агар улар ушбу имкониятдан тўғри фойдалансалар, ўзлари тушиб қолган вазиятдан нажот топадилар. Бугун нафақат Миср, балки барча исломий юртлардаги муслмонларни қутқариш учун талаб қилинган нарса барча муслмонларни бирлаштирувчи вужудни қоим қилишдир. Улар бу ишни Мисрдан бошласинлар ва Миср ушбу замонда Аллоҳнинг динига нусрат берадиган ерга айлансин.

Ҳа, бугун муслмонлар улар орасида рошид исломий бошқарувни қоим қиладиган кишиларга муҳтож. Эҳтимол Миср бу ишда бошқа муслмон юртлар ичида пешқадам бўлар. Чунки у ерда Исломий шахслар қўзғолон даврида бошқарувга чиққан эди. Лекин уларга бошқарувни ўз қўлларида олиб қолишига имконият бермаган ҳалокатли хатолардан бири шу эдики, улар ичкаридаги эски режимни қўриқчилари билан алоқани узмадилар. Шунингдек, хавфсизлик хизматлари давлат бўғинларига қанчалик кириб борганини эътибордан четда қолдирган эдилар. Чунки хавфсизлик хизматларининг таъсирига чек қўйиш учун уларнинг қанчалик чуқур ўрнашганини идрок қилишлари лозим эди... Бундан ташқари, улар хорижий давлатлар билан муомалаларини йирик давлатлар манфаатига ишлайдиган ва Ислом ҳаром қилган халқаро қонун ҳамда халқаро

шартномалар асосида барпо қилишди. Уларнинг бошқарув ҳақидаги тасаввурлари рошид Халифаликни барпо қилиш даражасига чиқмаган эди... Миср у ерда Аллоҳнинг ҳукмини қандай қоим қилишни биладиган ҳамда Рошид Халифалик давлатини қоим қиладиган кишиларга муҳтож. Ана шунда у мавжуд бошқарувни ўзгартириб, Ғарб ўрнатган эски алоқаларни узади ва унинг барча таъсирларини бартараф қилади.

Эй Кинона юрти ва нусрат юрти бўлмиш Мисрдаги мусулмонлар:

Мисрдаги ўзгартириш мавзусининг қадамлари шаръий бўлиши ва Росулulloҳ ﷺнинг ўзгартиришдаги йўлига мувофиқ бўлиши лозим. Бу борада аксар нарсалар рўёбга чиқиб бўлган, масалан Мисрдаги барча мусулмонлар Аллоҳ нозил қилган аҳкомлар билан ҳукм юритилишини хоҳлайдилар. Шунингдек, улар Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликнинг барпо бўлишини хоҳлайдилар. Бунини ҳатто Уммат душманлари ҳам тан олишади. Шариатни ҳакам қилиш тўғрисида миллионлаган одамлар намойиш қилганига ҳали узоқ вақт бўлмади... Мана ўз сўзига содиқ Ҳизб ут-Таҳрир жамоаси Пайғамбаримиз ﷺнинг

«مَنْ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَا جِئْتُمُوهَا»

«Сўнгра Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади», деган башоратлари асосида рошид Халифаликни барпо қилиш учун фаолият қилмоқда. Ҳизб Абу Бакр, Умар, Усмон ва Али رضي الله عنهمлар даврида бўлганидек Халифалик давлатини барпо қилишга ҳаракат қилмоқда. У ўзини ушбу улкан фарзни қоим қилиш учун бағишлади. Бу даъватда Ҳизб катта малакага, мустаҳкам лангарга ва сабр-қаноатга эга. Ҳизб бу йўлда дин аҳкомларини маҳкам тутиб, ундан бир қарич ҳам оғишмай ҳаракат қилмоқда. У пухта режа тузиш ва Аллоҳга гўзал таваккал қилиш билан мақсадга етиш йўлига кафил бўлади. Чунки Ҳизб йирик давлатларнинг ғаламисликлари, ҳокимларнинг ҳийла-найранглари ва хавфсизлик хизматларининг фитналаридан хабардордир... Пайғамбар ﷺ саҳобаларни Маккада ўз қўллари остида ишни қоим қилишга яроқли қилиб тайёрлаганидек, Ҳизб ҳам ўз аъзоларини тайёрлай олди. У яна Ғарб сақофати ва одамлар

томонидан чиқарилган қонунлардан таъсирланмаган ҳолда, фақат Ислом билан ҳукм юритадиган исломий конституцияни ҳам ишлаб чиқди. Бу дастурнинг ҳукмлари йиллар давомида ўрганиш ва тўғрилаш орқали оламшумул Исломий давлат конституцияси бўлиш даражасига етди. Ундаги аҳкомлар замонамиз муаммоларини муолажа қилиш билан одамларни мустамлакачи капиталистик давлатларнинг бошқарув режимлари бузуқлиги ва зулмидан халос қилади.

Ислом давлатини барпо қилиш учун Росулulloҳ ﷺнинг тариқатига мувофиқ ҳаракат қилаётган ушбу Ҳизбнинг олдида охирига етказилмаган битта иш қолди, у ҳам бўлса, Халифаликни барпо қилиш учун ушбу замондаги куч ва иймон аҳлидан бўлган нусрат аҳлини касб қилишдир. Ҳизб худди Росулulloҳ ﷺ нусрат талаб қилганидек нусрат талаб қилмоқда ва Росулulloҳ ﷺга ансорлар ёрдам берганидек ансорлар чиқиши учун жидди-жаҳд билан фаолият қилмоқда. Яъни жидди-жаҳдлари ўз мевасини бериши учун тартибли ҳаракат қилмоқда. У Аллоҳга таваккал қилиб, муслмонлар устида бўлаётган воқеалардан рози бўлмайдиган ва Аллоҳнинг ҳукмидан бошқасига унамайдиган мўминларнинг қалбини ўзи учун очиб беришини У зотдан сўрайди... Шундай экан, орамизда Аллоҳ Таоло Қуръони каримда муҳожирлар билан бирга «Улар ҳақиқий мўминлардир» деб сифатлаган ансорлар ҳақида эшитмаган киши борми?! Пайғамбаримизнинг сийратида улар ҳақида келган муаттар хабарларни ўқимаганлар борми?!

Ҳа, Ҳизб Росулulloҳ ﷺдан ибрат олган ҳолда, армиядаги мўмин ва холис бўлган зобитлардан нусрат талаб қилишда тўхтамайди, чунки улар куч ва нусрат эгаларидир. Улар ҳам режимнинг зулми ва фасодидан худди одамлар қийналганидек қийналишмоқда. Шунингдек, одамлар Аллоҳнинг шариатини ҳакам қилишдан йироқ бўлганлиги сабабли азият чекаётганидек улар ҳам бундан азият чекишмоқда... Ҳизб уларни ушбу замонда Аллоҳнинг ансорлари бўлишларига чақирмоқда... Ҳизб Росулulloҳ ﷺга эргашган ҳолда уларни қидираётгани каби улар ҳам Ҳизбни қидиришлари лозим. Шунингдек, армиядаги ҳар бир зобит Сисийга эмас, балки динга ёрдам берувчи бўлиши ҳамда

Аллоҳ ва Росулига холис амални биргаликда қилишлари учун ҳамкасб зобитларни излаб топиши лозим. Токи, у Аллоҳнинг ансори деб номланишга ва Саъд ибн Муоз, Асъад ибн Зурора ва Усайд ибн Хузайр رضي الله عنهمнинг сийратига лойиқ бўлсин... Агар шунга лойиқ бўлишса, улар қандай ҳам яхши кишилардир. Чунки уларнинг дунёю охиратдаги мартабалари Росулulloҳ ﷺнинг ансорлари мартабаси билан бир хил бўлади. Агар ушбу мартабанинг қанчалик юксаклигини билмоқчи бўлсангиз, Пайғамбаримизнинг сийратига муурожаат қилинг. Албатта Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик Аллоҳнинг изни билан яқинда барпо бўлади. Росулulloҳ ﷺ

«مَنْ تَكُونُ خَلِيفَةً عَلَيَّ مِنْهَاجِ النَّبُوَّةِ»

«Сўнгра Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади», дедилар. Имом Аҳмад Муснади. Шундай экан, Миср Халифаликка нусрат берадиган ва уни барпо қиладиган ер бўлсин. □

Ал:Ваъй журналининг 429-сонида келган хатони тўғрилаш:

429-сонда келган «Эрдоган Америкага малай, Ислон ва мусулмонларга хоин ҳамда биринчи даражадаги илмонийдир» номли мақолага тузатиш киритилди. Чунки ушбу мақоланинг кўп жойида «Эрдоган Американинг малайи» деган ибора келган... Лекин биз биламизки, Ҳизб ут-Таҳрир Эрдоган Америкага малай эмас, балки унинг орбитаси атрофида айланади (яъни таъсири доирасида) деб билади. Биз яна Ҳизбнинг сиёсий тушунчалари тўғрилиги, таҳлиллари чуқурлиги ҳамда ҳукм чиқариш ва таъбир танлашда нозик фикрлашини биламиз... Биз эътиборсизлик туфайли ва мақоланинг лафзларини чуқур ўрганмаганликдан ушбу хатога йўл қўйибмиз. Мазкур хатога эътибор қаратган кишиларга ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз.

ЭРОН РЕЖИМИНИНГ ҲАҚИҚАТИ ВА УНИНГ ҲАРАКАТЛАРИ

Муҳандис Муҳаммад Мустафо – Яман

Араб ярим ороли ва Форс юртлари исломий фатҳлардан бери Исломий давлат таркибидаги яхлит географик минтақа ҳисобланади. Форс юртлари узоқ асрлар, яъни саккиз юз йилга яқин исломий ҳукм остида ҳаёт кечирди ва йирик муслмон уламоларни етиштириб чиқарди. Ҳатто наҳвшунос олимлар имоми Сибавайҳнинг келиб чиқиши ҳам форслардан бўлган. Сибавайҳ сўзининг форсча маъноси олма ёки ўттиз ҳидли маъносини билдиради. Бу ҳолат 1501 йилда ташкил топган Сафавийлар давлати ўз мазҳабини Эрон ерларига куч билан жорий этгунга қадар давом этди. Уларнинг етакчиси Исмоил Сафавий эди. Бу давлат ўз мазҳабини куч билан ўрнатгани учун муслмонлар ўртасида мазҳаблар аро низони пайдо қилди. Натижада Халифа Салим биринчининг даврида Усмоний Халифаликка қарши урушга кирди. Бу уруш 1722 йилгача давом этди. Шунинг учун бугун Сафавий Эрон деган сўзлар қулоғимизга чалиниб қолади. Бу ўша Сафавийлар давлатига нисбатан айтилади. Улар амалга оширган ишлар бугунги кунда Эрон режимининг ўз мазҳаби ва фикрини куч билан ўрнатишига ўхшайди.

Охирги Эрон шоҳининг ҳукмронлиги:

1921 йилда Эронни Қожарлар сулоласининг охирги шоҳи Аҳмадшоҳ Қожар бошқарар эди. Бу сулола Эронга 150 йил ҳукмронлик қилди. Аҳмадшоҳ Қожар ҳукмронлигининг сўнгги даврида Зиёуддин Табатабайи қурол кучи билан, яъни ҳарбий инқилоб билан бош вазир лавозимини эгаллади. Бу инқилобни ҳарбий жиҳатдан Ризо Паҳлавий бошқарар ва унга бу ишда Британия ёрдам берар эди. Кўп ўтмай Ризо Пеҳлавий Табатабайидан қутулиб, уни чет элга сургун қилди. Шунингдек, у Аҳмадшоҳ Қожардан ҳам қутулиб, 1925 йилда олий маслаҳат кенгашини, ўзини Эронга шоҳ қилиб тайинлашга мажбур қилди. Натижада Эрон ҳокимиятини қўлга олиш учун ҳарбий инқилоб юз берди.

1934 йилда Ризо Паҳлавий Форс юртининг номини Эрон деб ўзгартирди. Шундай қилиб, Эрон милоддан 2000 йил олдин пайдо бўлган олий ирқ қабиласига нисбат бериладиган бўлди. Британия малайи бўлмиш Ризо Паҳлавий диний кўринишларга қарши курашди. Унинг бошқарув даври Германияда Гитлер чиққунигача йигирма йил давом этди. Паҳлавий Гитлерга хайрихоҳлик

билдиргач, Британия уни 1941 йилда Эрондан сургун қилди. Паҳлавий чет элга сургун қилинган, ўша йилнинг ўзида Британия кўрсатмаси билан унинг ўғли Муҳаммад Ризо Паҳлавий ҳокимиятга келди. Британия Муҳаммад Ризо Паҳлавий буйруқдан ташқарига чиқмаслигини билар эди. Маълумки, биринчи ва иккинчи жаҳон урушлари ерларни мустамлака қилиш ва нефть учун бўлган эди. Эронда эса, улкан нефть захираси бор эди. У дунё бўйича нефтнинг тўртдан бири ва газнинг ярмига эгалик қилар эди. Шунинг учун Британия Эронда нефть қазиб олиш учун (Англо-Форс) нефть ширкати таъсис этди. Шундай қилиб, Британия Эроннинг охириги шоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий ҳомийлигида Эрон нефтини эгаллаб олди.

Эрон нефти ва 1953 йилги инқилоб:

Бошқарув жиҳатидан Шоҳ режими конституциявий монархия эди. 1951 ва 1953 йиллари сайланган бош вазир Муҳаммад Мусаддақ Эроннинг нефть саноатини миллийлаштириш ҳаракатига раҳбарлик қилди. Бу ҳаракат Эронда халқ қўллаб-қувватловига эришди. Парламент ҳам Эрон нефтини миллийлаштиришга овоз берди ва Британия етакчилигидаги ажнабий ширкатлар вакиллари мамлакатдан чиқариб юборилди. Натижада, Британия Эрон нефтига глобал бойкот эълон қилиб, Эронни иқтисодий қамал қилишга ҳаракат қилди. Лекин бевосита ҳарбий амалиётга киришишдан ўзини олиб қочди. Муҳаммад Мусаддақ Британия элчихонасини ёпиб, унинг барча вакилларини мамлакатдан чиқариб юборди. Бу эса Британияни Муҳаммад Мусаддақни ағдариш учун Америкадан ёрдам сўрашга мажбур қилди. Икки давлат Эрон нефтини тақсимлаб олиш учун «Аякс операцияси»ни амалга оширишга келишиб олишди. Британия разведкаси ушбу операцияни амалга ошириш учун МРБ билан ҳамкорлик қиладиган бўлди. Шундай қилиб, Америка Эроннинг ишларига аралаша бошлади.

2013 йил август ойида Америка ҳукумати Мусаддақ ҳукуматини ағдарган 1953 йилги инқилобни режалаштириш ва амалга оширишдаги МРБ ролини расман тан олди. Америка унинг яширин ҳужжатларини ошкор қилди ва бу инқилоб АҚШнинг хориждаги манфаатларини ва Британиянинг Эрон нефть саноатини қайта қўлга киритиш истагини ҳимоя қилиш учун бўлганини тан олди. Аякс операцияси ўз ниҳоясига етгач, Эрон шоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий қайта ҳокимиятга келди. У Ироқ орқали Британияга

қочиб ўтган эди. Шундай қилиб, Ғарбнинг энг катта малайи қайтиб келиб, Эронни яна 25 йил давомида зўравонлик билан бошқарди.

1979 йил Хумайний инқилоби:

Шоҳ Муҳаммад Ризо Паҳлавий Эронни армия кучи ва САВАК хавфсизлик идораси орқали репрессив тарзда бошқарди. Бу даврда Шоҳ давлатни илмонийлаштириш, Ғарб сақофатини жорий қилиш ва Ғарб билан мустаҳкам алоқалар ўрнатишга қаттиқ ҳаракат қилди. Натижада, Эроннинг Хумайн минтақасидан унга қарши шахс пайдо бўлди. У Мустафо Хумайнийнинг ўғли, Оятуллоҳ Хумайний номи билан танилган Рухуллоҳ эди. Унинг отаси Мустафо Хумайний диний арбоблардан бўлиб, 1902 йили Шоҳ Музаффаруддинга тобеъ аскарлар томонидан қатл қилинган эди. Шунинг учун унинг ўғлида Шоҳ оиласига нисбатан нафрат пайдо бўлди. Эрон халқи бошдан кечираётган зулм, истибдод ва репрессия даврида ҳамда Муҳаммад Паҳлавий тарафидан жамиятни ўзгартиришга ва очиқ тарзда илмонийлаштиришга ҳаракат қилинаётган даврда Оятуллоҳ Хумайнийнинг сўзлари барчага манзур келар эди. Чунки Эроннинг мусулмон халқи Паҳлавийнинг ишларини хоҳламас эди. Натижада таниқли дин уламиси бўлган Хумайний одамлар кўз ўнгида тезда қаҳрамонга айланди. Хумайний ўзининг Шоҳ бошқарувига қарши экани ва у жорий қилаётган қонунлар Қуръонга зидлиги ҳамда уларнинг ортида яҳуд ва сионистлар тургани ҳақидаги маърузаларини тасмаларга ёзиб, уни одамларга тарқатди. 1963 йил Хумайний ва бошқа мухолафат вакиллари ҳибсга олиниб, қамоққа ташланди. Бунинг ортидан намоийшлар бошланиб кетди. Натижада у қамоқдан бўшатилиб, уй қамоғига ўтказилди. Унинг тарафдорлари кўп бўлгани учун 1964 йили мамлакатдан ташқарига сургун қилинди. Аввал Туркия, сўнгра Ироққа борди ва Нажафда қўним топди. У ерда ҳам ўз тарафдорларини топди ва илми толиблар унинг олдига қатнай бошлади. Хумайний ўз талабалари орқали тасмаларни Эронда тарқатишда давом этди. Хумайнийнинг ўғли Мустафонинг ўлдирилиши халқ орасида оммавий намоийшлар ва кенг қўламли норозиликларга сабаб бўлди. Ироқ давлати Шоҳга ҳужум қилишни тўхтатиш учун Хумайнийга босим ўтказди ва уни Кувайтга кетишга мажбур қилди. Лекин Кувайт уни қабул қилишдан бош тортди. Шунда Хумайний Францияга йўл олди ва ўша ерда қўним топди. Эрон халқи ва Шоҳ режими ўртасидаги кураш давом этди. Хумайний Одамларни қўзғолонга ҳамда Шоҳ

сиёсати ва Паҳлавийлар оиласи бошқарувини инкор қилишга ундашни тўхтатмади. Франция президентининг шахсан ўзи Парижда Хумайнийни қабул қилди. Бу эса, Хумайнийга Франция оммавий ахборот воситалари орқали эркин гапиришига йўл очди. Шундай қилиб у ўз фикрлари ва Шоҳга қарши ҳужумларини амалга ошириш имконига эга бўлди.

Хумайнийнинг Ғарб билан бўлган алоқаси:

Хумайний Францияга боргач, Франция президенти уни қабул қилиб, унга яшаш ҳуқуқи ва омонлик берди. Шунингдек, оммавий ахборот воситалари орқали дунё билан боғланиш, разведка ва Ғарб элчилари билан учрашишга имконият яратиб берди. Бу мустамлакачи давлат бир фақиҳ ва «исломий» деб аталмиш инқилоб раҳбарини бекорга қўллаб-қувватламади. Чунки у Хумайнийнинг қўлидаги лойиҳа Ғарбнинг жаҳондаги халқаро мустамлакачилик ҳукмронлиги доирасидан ташқарида эмаслигини билар эди. Шунингдек, Хумайний кўтараётган шиорлар ўзлари тасаввур қилган нарсадан бошқача эмаслигини ҳам яхши билар эди. Америка сўнгги пайтларда Эрон инқилоби раҳбари Хумайний билан бўлган яширин алоқалар ҳақидаги ҳужжатларни ошкор қилди. Ҳужжатларда айтилишича, Хумайний ўтган асрнинг олтишинчи йилларидан тортиб, то Париждан Техронга келиб, 1979 йил инқилобни эълон қилгунига қадар Америка ҳукумати билан алоқада бўлган (Ўрта шарқ газетаси). МРБ тарқатган ҳужжатга кўра, Хумайний 1963 йил ноябр ойлари бошларида Эронда қамоқдан чиққанидан бир ой ўтиб Американинг собиқ президенти Жон Кеннеди билан ўзаро яширин мактуб ёзишган. Хумайний ўша мактубларда АҚШдан унинг оғзаки ҳужумларини нотўғри талқин қилмаслигини илтимос қилган, чунки у Американинг Эрондаги манфаатларини ҳимоя қилишини айтган. Ҳужжатларга қараганда, Хумайний инқилобдан бир неча ҳафта олдин, яъни 1979 йил 10 январда Жимми Картер маъмурияти билан ҳам билвосита тиғиз алоқада бўлган. Ўшанда у Ғарбга нефть етказиб беришни тўхтатиб қўймаслик ва инқилобни қўшни давлатларга ёймаслик ҳамда Америка ҳукумати билан дўстона муносабатлар ўрнатиш мажбуриятини зиммасига олган. Хумайнийнинг Жимми Картерга ёзган иккинчи мактубида у ҳеч қачон АҚШга қарши чиқмаслигини таъкидлаб бундай дейди: «Яқинда биз билан Америка ўртасида ҳеч қандай адоват бўлмаслигига ҳамда исломий қонунлар ва фалсафага асосланган

исломий республика тинчлик ва инсоний ёрдамга ҳаракат қиладиган инсоний ҳукумат бўлишига гувоҳ бўласизлар». Хумайнийнинг АҚШнинг икки президентига ёзган мактуби у Америка манфаатларини риоя қилганини таъкидлаб турибди. Мактубларнинг биринчиси Хумайний қамоққа олинишида юзага келган қўзғолондан ва Ироққа сургун қилинишидан олдин бўлса, иккинчиси Эрон инқилобидан кейин ёзилган. Ҳар иккиси ҳам Хумайний минтақадаги Америка ва Ғарбнинг манфаатларини ҳимоя қилганини таъкидлайди. Агар Американинг Эрон армиясидаги генералларини жиловлаш орқали сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан ёрдами бўлмаганида Шоҳ афдарилиб, унинг ўрнига Хумайний келмаган бўлар эди. Агар коммунизмнинг кенгайиши хавф солиб турган бир пайтда, Ғарб Хумайнийдан маълум даражада рози бўлиб, унга ишонч билдирмаган ва йўлланма бермаганда эди инқилоб амалга ошмас эди.

Роберт Кармен ўзининг (Хумайний чангалидаги гаров) номли китобида, Доктор Мусо Мусавий ўзининг (Бахтсиз инқилоб) китобида, тадқиқотчи Аҳмад Маҳоба ўзининг (Тоҷ ва салла ўртасидаги Эрон) номли китобида шундай ёзади: (Америка Шоҳ ҳукумати афдаришни хоҳларди, бунинг учун Эрондаги айрим инқилоб ташкилотчилари билан боғланди. 1977 йилдан бошлаб Америка шоҳга қарши муҳолифатни ва Хумайний атрофида тўпланган кишиларни яширинча қўллаб-қувватлай бошлади. Дарҳақиқат, Америка миллий хавфсизлик кенгаши раиси Бжежинский «Исломий ақидапарастлик коммунизмга қарши қўрғондир, шунинг учун коммунизмнинг исломий оламга кириб келишини олдини олиш учун исломий ақидапарастликни қўллаб-қувватлаш даркор. Вашингтон Яқин Шарқдаги Исломдан келиб чиқадиган кучни олқишлаши керак. Чунки у минтақадаги Совет иттифоқини қўллаб-қувватловчи кучларга қарши мафкурадир», деган эди)!!!

Эрон-Ироқ уруши:

Хумайний кўрган биринчи уруш Ироқ билан бўлган урушдир. Саддам Ҳусайн Хумайнийнинг инқилобни Ироққа ҳам ёйиш ниятида эканини ва Ироқда Хумайнийни қўллаб-қувватловчи шиалар кўплаб топилишини билар эди. Шунингдек, уни кўрдлар қўллаб-қувватлаши ҳам унга яхши маълум бўлган. Шу боис, Саддам Ҳусайн саккиз йил давом этган, экин ва насларни ҳалок қилган ушбу қонли урушга киришди. Бу ерда бошқа сабаблар ҳам

мавжуд, улардан бири Эрон ва Ироқ талашаётган Шаттул Араб минтақаси устидан ҳукмронликни кучайтириш эди. Бу минтақа нефтга бой бўлиб, Дажла ва Фурот дарёлари туташадиган ерда ва Араб кўрфази яқинида жойлашган. Саддам Ҳусайн етакчилигидаги Ироқ режими 1975 йилда Нил шартномасини имзолаган, унга кўра Шоҳ бошқаруви давридаги Эрон режими билан Шаттул Араб минтақаси устидан бўлган ҳукмронликни тақсимлаб олиш бўйича келишиб олишган эди. Бироқ Эрон ерлари томон унинг биринчи ҳарбий ҳаракатлари Эрондаги Шаттул Араб қисмини назорат остига олишга қаратилган эди. Бу урушда нефть ва сиёсий стратегик манфаатлар борлиги туфайли Америка бошчилигидаги Ғарбнинг позицияси нейтрал бўлди. Ўша манфаатлардан бири Яқин Шарқда кучайиб бораётган икки кучни ташкил этувчи Эрон ва Ироқ режимларини заифлаштириш эди. Шунингдек, Араб кўрфази минтақасида навигация эркинлигини таъминлаш ва нефть қазиб олишни кафолатлаш баҳонасида минтақада ҳарбий вужудини кучайтириш ҳамда Эрон хатари баҳонасида Кўрфаз давлатларига қурол сотиш ва Кўрфаз давлатларини мустақкам хавфсизлик тизимига эга бўлиш зарурлигига ишонтириш ҳам мазкур манфаатлар жумласидан.

Эрондаги тузум:

Хумайний инқилобидан кейин Эрон тузуми Шоҳ раҳбарлик қиладиган конституцион монархиядан исломий республика бошқаруви номли тузумга алмашди. Ушбу янги тузум бу мамлакатда ҳокимиятни ўзида мужассам этган учта мустақил ҳокимиятда гавдаланади: Улар қонун чиқарувчи ҳокимият, ижро қилувчи ҳокимият ва суд ҳокимиятларидир. Конституциянинг 57 ва 60 моддаларига кўра, уларнинг барчаси олий раҳнамо назорати остида бўлади. Биз кўриб турибмизки, бу низом алоҳида ҳокимиятлар фалсафасига асосланган, Ғарбдан кириб келган, демократик республика низоми бўлиб, исломий тузум эмас ва унинг исломий тузумга ҳеч қандай алоқаси ҳам йўқ. Аксинча у динни ҳаёт ва сиёсатдан ажратишга асосланган илмонийлик мабдаси устига қурилган куфр тузумидир. Хумайний Ислом либосини кийиб, амалга оширган инқилоб исломий давлат ёки исломий бошқарувни барпо қилишни мақсад қилмагани очиқ кўриниб турибди. Ғарбнинг ундан қониқиши ҳеч кимнинг хаёлига келмаган эди. Аксинча, ҳатто Ғарб Хумайний ҳаракат қилаётган низомнинг табиатини яхши фаҳмлаган эди. Эрон низомининг

Ғарбга алоқадорлиги тўхмат эмас, балки кўришиб турган ва яшириб бўлмайдиган очиқ ҳақиқатдир. Эрон конституцияси эса, одамлар томонидан чиқарилган қонунларни татбиқ қилиш учун Ғарбдан олиб келинган конституциядир.

Эроннинг республика тузуми Шоҳ давридаги конституцион монархиядан фарқ қилмайди. Чунки конституцион монархияда шоҳ парламент ва бош вазир билан бирга одамлар томонидан чиқарилган конституциянинг татбиқини кафолатлайди. Мусаддақнинг бошқаруви ва Британия билан нефть шартномасини бекор қилиш ҳам шундай бўлган эди. Эрон жумҳуриятида валийюл фақиҳ ёки олий раҳнамо дея аталмиш киши – бугунги кунда у Хоманай деб аталади – Хумайнийнинг вориси бўлиб, у шаклан Ислом билан бўялган, лекин одамлар томонидан ишлаб чиқарилган конституцияни кафолатлайди. Мамлакат президенти худди Америкадаги каби тўрт йилдан икки муддатга сайланиш ҳуқуқига эга. Аслида Эрон конституциясига кўра, олий ҳокимият сайлов йўли билан келган президент эмас, балки олий раҳнамо «Хоманай» ихтиёрига берилади. Хумайний даврида қабул қилинган конституцияга кўра, олий раҳнамо ҳукмрон ҳокимият иерархиясида мамлакатнинг олий раҳбари эканлиги белгилаб қўйилган эди. Ҳатто олий раҳнамо президентни ҳам ишдан олиб ташлаш ҳуқуқига эга бўлган. Лекин Хумайний даврида президент бўлган ва 1989 йил яъни Хумайний вафот этганидан кейин олий раҳнамо бўлган Хоманай даврида конституция ўзгартирилиб, олий раҳнамонинг ҳукмронлиги янада кенгайтирилди.

Олий раҳнамо қуролли кучларнинг ҳамда Исломий инқилоб посбонлари корпуси қўмондонидир. Исломий инқилоб посбонлари корпуси кенг ҳокимият эгаси бўлиб, мамлакатдаги турли ички ишларга аралаша олади. Олий раҳнамо уруш эълон қилиш, асирларни афв қилиш ҳуқуқига ҳам эга. Миллий хавфсизлик ва ташқи сиёсат борасида ҳал қилувчи сўзни у айтади. Бу эса, Эроннинг атом соҳасидаги шартномаларга алоқадор масалалар ва бу борадаги музокараларни ҳам ўз ичига олади. Олий раҳнамо суд ҳокимиятининг раисини тайин қилиш ҳуқуқига эга бўлишидан ташқари, сайланган президент ҳукуматидаги асосий лавозимларни тайинлайди ёки уларга кучли таъсир ўтказиши. Хусусан, мудофаа вазирлиги, ташқи ишлар бўйича лавозимлар, разведка лавозимлари ва ташқи хавфсизликка кучли таъсир ўтказиши. Шунингдек, у ахборот воситалари устидан

ҳукмронлик қилади. Вержиния университетида Эрон ишлари бўйича кўзга кўринган тадқиқотчи Меҳризод Баржурдий бундай дейди: «Эрон режимда олий раҳнамо мутлақ ҳокимдир. У бошқарувнинг барча сиёсатларини режалаштиради». Аммо президент умумий тарзда олий раҳнамога тобе бўлса-да, лекин муайян чегарада давлатнинг президенти сифатида айрим ҳукмронликларга эга. Президент асосан иқтисодий вазирларни тайин қилади, шартномаларга имзо чекади, бюджетни бошқаради. Шунингдек, у жамоат ишлари, соғлиқни сақлаш, электр энергияси, сув ва бошқа табиий ресурслар учун масъул бўлган давлат органларининг фуқаролик тузилмаларини назорат қилади.

Аммо конституцияда келган «Эроннинг расмий дини Ислом ва ўн икки Жаъфарий мазҳабидир», деган иборага келсак, бу каби иборалар исломий юртларнинг аксар конституцияларида мавжуддир. Бу давлатнинг Ислом асосига қурилгани ёки унинг рисолати Исломни ёйиш эканини англамайди. Балки бу маросимлар ва байрамларга тегишлидир. Шунингдек, эътиқод ва ибодат борасида одамлардан талаб қилинадиган ишлар ҳамда айрим ҳаёт ишларига алоқадордир. Эрон конституциясида дин ёки мазҳаб давлатнинг миссияси ёки ташқи сиёсатнинг асоси дейилган бирорта ҳам банд йўқ. Балки ташқи сиёсат ватанпарварлик ва миллатчиликка асосланган бўлиб, капиталистик низом асосига қурилган халқаро ва минтақавий ташкилотларга боғлиқ бўлган бугунги халқаро тизимга мувофиқ юргизилади. Масалан Эрон БМТ ва исломий ҳамкорлик ташкилотига аъзо. Уларнинг барча халқаро алоқалари исломий асосга қурилган эмас.

Вилоятул фақиҳ:

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, ўн иккинчи Жаъфарий мазҳабни қабул қилган Хумайний ғояси, модомики маъсум имом мавжуд эмас экан, Исломий давлатни барпо қилиш жоиз эмас, деб ҳисоблайдиган мазҳабдир. Бу мазҳабга кўра, давлат «Вилоятул Фақиҳ» асосида ташкил этилади. Бу ғоя ғойиб маъсум имом, яъни имом Маҳдий ғойиблигида унинг ўринбосари бўлмиш диний раҳнамо тиклаш ғоясидир. Унга кўра, ҳокимлик ва Уммат етакчилиги тақводор, одил ва зийрак фақиҳнинг қўлида бўлиши керак. Бундай шахс валиюл фақиҳ деб аталади ва у «Хумайний ва унинг вориси Хоманайий»дир. Шунга кўра, ҳукмронлик ва имомлик давом этишини кафолатлаш учун мутлақ ҳукмронлик олий раҳнамога берилади. Маҳдий ёки замон имоми 941 йилдан бери

«ғойиб» ёки «вақтинча ғойиб». Шиа эътиқодига кўра, у қиёматга яқин чиқади ва Имом Маҳдий мавжуд бўлмаган пайтда шаръий ҳукмларда ижтиҳод қила оладиган, исломий билимга эга, фақиҳ дин арбоби Умматга етакчилик қилади. Хумайнийнинг ҳокимиятни қўлга олишдан олдин сургундаги нутқлари «Эрон «Вилоятул Фақиҳ» ҳукмронлиги остида бўлиши керак», деган баҳона билан, шоҳ бошқарувининг қонунийлигини шубҳа остига олишга қаратилган эди.

Минтақадаги Эрон лойиҳаси ва (Исломий инқилоб)ни экспорт қилиш:

Ажабланарлиси шундаки, Хумайний давлати ўзини исломий деб даъво қилса-да, Исломни татбиқ қилмайди. Чунки у ерда расмий тил форс тилидир. Матнлар, ёзишмалар ва дарсликлар форс тилида олиб борилади. Расмий тақвим (календар) форслар қадимда олов ва қуёшга сиғинишган пайтдан қолган қуёш йили асосида олиб борилади. Шундай экан, давлат даъво қилинганидек исломий эмас, балки миллиятчи давлатдир.

Хумайний улкан оламшумул ҳукуматни пайдо қилиш орқали амалга оширган исломий инқилобни экспорт қилиш шиорига келсак, бу борада Эрон режимининг фақиҳлари уни қўллаб-қувватлашди ва бу ишнинг ижросига масъул бўлиши учун баҳоналар топишди. Зеро, улар Қуръони карим оятлари ва маъсум имомларнинг сўзлари ҳазрати валийюл аср бошчилигида оламшумул ҳукумат пайдо бўлганини тасдиқлайди дейишди. Шунинг учун Эрон режимининг амбициялари экспансионистикдир. Чунки Эрон терроризмга қарши кураш баҳонаси остида Америка билан бирга Афғонистондаги Толибон ҳукуматини қулатиш учун урушга кирди. Шунингдек, инқилобнинг экспорт бўлиши қаршисида тўсиқ бўлиб турган Саддам Ҳусайн режимини қулатиш ва Эронга алоқадор кучларни ҳукуматга олиб келиш учун Америка билан бирга урушга кирди. Америка-Эрон разведка алоқалари эса инқилоб халқаро майдонда кўринишидан олдин бошлангани ҳеч кимга сир эмас. Қуйироқда бу мавзуга қайтамыз.

Эрон Афғонистонга саккизта шиа партиясини ўз ичига олган Исломий Ваҳдат партиясини тиқиштирди. Бу партия Толибон ҳукуматини қулатиш ва Америка кучларига ёрдам беришда ҳарбий роль бажариши учун Абдулвали Марзой томонидан тузилган. Эроннинг собиқ ташқи ишлар вазири Камол Хазорий Афғонистон уруши ва ундаги Эроннинг роли ҳақида бундай деган эди: Эрон

терроризмга қарши курашда АҚШ билан қўшма марказларга эга эди. Бундан ташқари, Эрон Толибон режимида гавдаланган ва Эронга душман қўшни билан уришаётган эди. Бу давлат мазҳаб жиҳатидан қадимдан душман бўлса, сунний радикализм сифатида ноанъанавий душмандир. Шунинг учун Эрон Афғонистонда ҳукуматни бошқарган коммунистик режимга қарши ҳеч қандай ҳужумни амалга оширмади!

Албатта Хумайнийнинг Эрони мана шу Эрондир. Эроннинг собиқ президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжоний 2002 йил Техрон университетиде сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Албатта Эрон кучлари Толибон билан жанг қилди ва уларни тор-мор қилишга ўз ҳиссасини қўшди. Агар Толибонга қарши урушда Эрон халқ армиясининг ёрдами бўлмаганида эди, Америка Афғонистон ботқоғига чўкиб кетган бўлар эди». (Ўрта Шарқ газетаси, 2002 йил 9 феврал).

Эроннинг собиқ президенти Хотамийнинг қонун чиқариш ва парламент ишлари бўйича ўринбосари Муҳаммад Али Абтахий 2004 йил 13 январ Абу Дабида ўтказилган (Кўрфаз ва келажак муаммолари) номли конференцияда бундай деди: «Агар Эроннинг ёрдами бўлмаганда, Қобул ва Бағдод осонгина қуламаган бўлар эди. Лекин бизга берилган мукофот шу бўлдики, биз ёвузлик ўқининг меҳварига айландик». (Ислон онлайн нет, 2004 йил 13 январ).

Эроннинг ядровий программаси:

Эроннинг ноанъанавий қуроолларга эга бўлиш амбициялари ўтган асрнинг олтинчи йилларида бошланган. Ўшанда Шоҳ Эронни минтақадаги улкан кучга айлантиришга ҳаракат қилган эди. Шоҳ ўтган асрнинг еттинчи йиллари бошида Эрон ядровий энергетика ташкилотини ташкил қилишни бошлади. Германия ширкати билан Бушерда улкан атом электр станциясини қуриш бўйича келишувга эришди. Сўнг катта миқдордаги сармоя киритилиб, қурилиш ишлари бошланди. Германия ширкати Шоҳ қулашидан олдин лойиҳанинг асосий қисмини қуриб битирди. Эроннинг қўшнилари нисбатан экспансионистик амбициялари ҳамда Америка билан мудофаа шартномасини имзолаган Кўрфаз давлатларидан ўзини ҳимоя қилишга уриниши, Эрон ва Кўрфаз давлатлари ўртасидаги оддий қурол балансидаги камчиликни тўлдириш ва халқаро ҳимоя омилини яратиш борасида қилган ҳаракатлари уни Шоҳ бошлаган ядровий программани давом

эттиришга ундади. Шоҳ бу ишни Эроннинг минтақадаги мавқеини мустаҳкамлаш учун бошлаган эди, Хумайний ҳам айнан шу мақсадда уни қайта ишга солди.

Инқилобдан кейин Германия Эрон билан ҳамкорлик қилишдан бош тортиши оқибатида ядровий программа тўхтаб қолди. Бу дастур 1985 йилда Ироқ билан уруш пайтида ва Хумайнийнинг Ироқ кучи билан мувозанатни пайдо қилиш уринишида яна юзага чиқди. Чунки Ироқ илгари ядровий дастурга эга бўлгани учун Ғарб давлатлари томонидан диққат билан кузатилган эди. Кўп ўтмай, Ироқ Бушердаги ядро иншоотларига зарба берди ва бу икки ядровий реактордаги марказий энергиянинг йўқ қилинишига олиб келди. Бу эса, ўша пайтдаги Эрон ядро дастурининг ривожланишига тўсқинлик қилди. Эроннинг ядровий дастури атом реакторларини қуришга қаратилган бўлиб, бу бир неча тадқиқот майдончаси, уран кони, Бушер реактори ва уранни бойитиш заводидан иборат эди. Тўқсонинчи йилларда ядровий дастурни ривожлантириш ва атом энергиясига эътиборни кучайтиришга бўлган ҳаракатлар яна давом этди. Бу айниқса, Ироқ билан саккиз йиллик урушдан сўнг, анъанавий ҳарбий имкониятларнинг танқислигини қоплаш мақсадида амалга оширилди. Бу бир тарафдан, бошқа тарафдан эса, бу дастурдан мақсад аввал айтиб ўтганимиздек, Эроннинг сиёсий, иқтисодий ва хавфсизлик амбицияларини рўёбга чиқаришга ёрдам бериш ва Кўрфаз минтақасида унинг учун минтақавий позиция яратиш эди.

Ядровий кризиснинг бошланиши:

2002 йил август ойида муҳолифатдаги «Эрон миллий қаршилик кенгаши» Техрон олдин эълон қилмаган иккита ядровий иншоот қуриб битирилганини фош қилди. Улар маълум қисми ер остига қурилган Натанздаги уранни бойитиш иншооти ва Аракдаги оғир сув реактори эди. Айни пайтда Вашингтон Техронни ядровий қурол ишлаб чиқариш бўйича махфий дастурга эгаликда айблади. 2003 йил Эрон Ғарб давлатлари босими остида ўзининг махфий ядровий дастурини тўхтатгани ҳақида эълон қилди.

АҚШ саксонинчи йиллар бошидан буён Оқ уйга бирин-кетин келган барча маъмуриятлар орқали Эронга қарши бир неча марта иқтисодий жазо-чораларини қўлади. Бу жазо-чоралари бир неча соҳаларга алоқадор бўлиб, уларнинг энг муҳимлари нефть экспорти, тижорий айирбошлаш, активларни музлатиш, пул ўтказмалари, саёҳатларни тақиқлаш, ҳарбий соҳа ва

инвестицияларга оид эди. 2010 йилдан бошлаб Эрон атом олимларига суиқасдлар бошланди. Ўша йили Масъуд Али Мухаммадий ўлдирилган бўлса, 2011 йили Мажид Шаҳриёрий ўлдирилди. 2012 йили эса, Мустафо Аҳмадий Рўшон суиқасд қурбони бўлди. 2020 йилга келиб Мухсин Фахризода ўлдирилди. Бу суиқасдларда Моссад айбланди. Яҳудий вужуди эса, ракеталари Саудиянинг нефть иншоотларига етиб борган Эронга тош отса етадиган масофада жойлашган.

Эрон ядровий келишуви:

Бу келишув 5+1 форматида тузилди. Бу давлатлар (БМТ хавфсизлик кенгашининг доимий беш аъзоси, Америка, Россия, Хитой, Британия ва Франция плюс Германия) ва ядро дастури устида иш олиб бораётган Эрон ўртасида бўлиб ўтди.

Эрон урanni бойитиш ва сақлаш бўйича чекловларни қабул қилиш, бир неча ядровий объектларни ёпиш ёки ўзгартириш ва халқаро инспекторларнинг ташрифига рухсат беришга рози бўлди. Эрон санкцияларнинг бекор қилиниши кризисга учраган иқтисодиётини кучайтиришига умид қилган эди. Узоқ вақт давом этган музокаралардан сўнг 2016 йилнинг январида битим кучга кирди ва Трамп 2018 йилда Эрон билан ўзил-кесил ҳал қилинган 2015 йилги ядровий келишувдан чиқиши ва Техронга нисбатан жорий қилинган санкциялар қайта тиклангани ҳақида эълон қилгунга қадар давом этди. Ўшанда Трамп Оқ уйда қилган нутқида Эрон билан тузилган шартномани «ҳалокатли» деб сифатлаб: «Бугун Қўшма штатлар Эрон ядровий келишувидан чиқаётганини эълон қиламан», деган эди.

Гарчи яҳудий вужуди Европа қўллаб-қувватлови ва далдаси билан бир қанча йиллар давомида бир неча марта ушбу дастурга зарба бериш билан таҳдид қилган бўлса-да, лекин Америка яҳудий вужудига қаршилик қилди ва бу нарсани амалга оширишдан ман қилди. Қўшма штатлар Эроннинг ядровий дастуридан ўз манфаати йўлида фойдаланди. Агар бироз ортга назар ташласак, ядро масаласидаги сўзлашувлар 2003 йилда бошланганидан буён Америка ядро иншоотларига қарши ҳеч қандай амалий ижроларсиз фақат жазо чораларига эътибор қаратганлигини топамиз. Америка бу иши билан Европани адаштирди ва яҳудий вужудини ғазаблантирди. Ҳар сафар музокаралар бўлиб ўтганда Америка масаланинг ечими сифатида ҳеч қандай ҳарбий ҳаракатларсиз қўшимча жазо-чораларини

таклиф қилди. Америка (Исроил)ни қўрқувдан тинчлантириш учун бир неча бор аралашди. Чунки Америка Эрон режими ўрнида қолишини ва ядро муаммоси ядровий бомбаларга етиб бормайдиган даражада фақат безовталиқ қўзғашга баҳона бўлиб қолишини хоҳлайди. Айни вақтда масалани узил кесил ҳал қилмайди. Аксинча, айтганимиздек, у Американинг кўрфаздаги ҳарбий кучларининг давомлилигини оммалаштириш учун Форс кўрфази давлатларини қўрқитадиган ўйинчи бўлиб қолишини хоҳлайди. Бундан ташқари, Эроннинг ядровий қуролини тийиш ва ундан ҳимояланишни баҳона қилиб, Туркия ва марказий Европада ракета қалқонини ўрнатишда ундан фойдаланади. Шунингдек, бу муудофаа вазирлиги учун бюджет харажати кўпайишини оқлаш учун ҳам айни муддао.

Тўрт араб пойтахтини назорат қилиш ва Америка сиёсатига тўлиқ мувофиқлик:

Хумайний ҳокимиятни эгаллашдан олдин у билан Америка ўртасида махфий сўзлашувлар бўлгани сир эмас. Юқорида айтганимиздек, МРБ сўнгги пайтларда Америка маъмурияти Парижда Хумайний билан алоқада бўлгани ҳамда унга ҳокимиятни олиб бериш учун муҳит тайёрлагани ва армияни жиловлаб қўйгани ҳақидаги ҳужжатларни ошкор қилди. Аммо оммавий ахборот воситалари орқали Эрон ва Америка ўртасида душманликни алангалатиш, бири иккинчисини катта шайтон деб сифатласа, униси бунисини ёвузлик ўқи дея аташи одамларнинг устидан кулишдан бошқа нарса эмас... Чунки воқелиқ мутлақо бошқача. Гап шундаки, Хумайний ўзининг Американи ва яҳудий вужудини ёмон кўрувчи тарафдорларига ёзиб-ўргатган шиорлар орқали ҳокимиятни эгаллашидан олдин ҳам бу сохта душманлик бор эди. Ҳокимиятга келгандан сўнг бу сохта душманликни яна давом эттиришни саҳна ўйини талаб қилди. Хумайний ҳокимиятни эгаллагач, саҳна ўйини ўша душманчилик ролини давом эттиришни тақозо этди. Шунда Хумайний режими «Америка катта шайтон» ва «мустамлакага қарши кураш» каби шиорларни кўтариб чиқди. Сўнг юқорида айтиб ўтганимиздек, инқилобни экспорт қилиш тўғрисида гапириб, барча кучини Ироқ ва араб давлатлари тарафига йўналтирди. Аммо айни пайтда Эроннинг шарқий чегарасида Совет иттифоқининг босқинчи кучлари билан қўллаб-қувватланган коммунистик режим мавжуд эди. Лекин Хумайний қўшни мамлакатдаги коммунистик ҳукуматга қарши ҳеч қандай

роль бажармади. Душманлик ўйинларидан ташқари, 1979 йил 10 сентябрда Техрондаги Америка элчихонаси ишғол қилинганидан кейин гаровга олинганлар масаласи Америка билан Эрон ўртасида атайин уюштирилди. Сўнг Хумайний Ғарб империализмига душман сифатида намоён бўлди, содда одамлар эса бунга алданди. Бунинг ортидан Хумайнийнинг позициясини мустаҳкамлаш, мухолифларига зарба бериш ва икки тараф ўртасидаги алоқаларни яшириш мақсадида Эрон ва Америка ўртасида дипломатик алоқалар тўхтатилди. Кейинчалик Америка манбалари бу Америка спектакли бўлганлиги ҳақида хабар беришди. Худди шунингдек, Ҳасан Бану Садр Ал-Жазира билан суҳбатида бундай деди: «Бу америкаликлар билан келишув ва уларнинг режаси эди. Хумайний қаноатлантиргандан кейин бунга қабул қилишган эди».

Икки томон 1981 йил 20 январда Жазоир шартномаси деб номланган шартномани имзоладилар, унга кўра гаровга олинганлар озод қилинди. Бу воқеа Рейген Америка президенти этиб сайланган куни рўй берди. Ушбу келишув икки томон бир-бирини ҳурмат қилиши, бир-бирининг ишига аралашмаслик ва учинчи тарафнинг вакиллиги орқали икки давлат манфаатларини ҳимоя қилиш мажбуриятини юклади. Бу билан Америка Хумайний бошчилигидаги янги режимни зимдан тан олган бўлди. Кейин Эроннинг музлатилган активларидан янги режим талаб қилган 12 миллиард доллар қайтарилди...

Икки тараф ўртасидаги махфий алоқа ва спектакл шу тарзда давом этди... Гўё мана шундай ҳолатда давом этиш икки тараф учун фойдалидек кўринди. Зеро, Эрон Америкага душмандек кўринар экан, у билан бўлган алоқалари ва йўналишлари Американинг мустамлакачилик лойиҳалари доирасида бўлаётганини яширар эди. Шунингдек, ушбу лойиҳани ижро этишга кўмаклашиш учун фаолият қилар эди. Америка ҳам ўзини Эронга душман қилиб кўрсатиб, унга қаршилик қиларди. Америка бу билан Европаликлар ва яҳудийларни тўтиб турар ва минтақадаги манфаатларини рўёбга чиқариш учун Америка ва Ғарбдаги аксил-Эрон афкори оммани чалғитарди. Ироқ уруши даврида Эрон ўзига қарашли жамоаларни жиловлаб, Америка учун вазиятни барқарор қилиб берди. Америка 2006 йил, Саддам режимини қулатганидан кейин, биринчи ҳукуматни ташкил этишга киришди. Бу ҳукуматга Эронга тобе, собиқ мухолафатчи Нурий

Моликий раҳбар этиб тайинланди. Ироқдаги сиёсий вазиятни ҳозиргача Эронга тобе жамоалар бошқариб келади.

Аммо Эроннинг Сурия ишларига аралашшига келсак, агар Америка томонидан яшил чироқ ёқилмаганида эди, инқилоб посбонлари ва Ҳизбуллоҳ Сурия режимини қўллаб-қувватлашлари учун Сурияга кирмаган бўлар эди. Аслида Сурия режими Саддам режими каби БААСчилардан иборатдир. Бу партия илмоний ва Исломга қарши жиноятчи партиядир. Эрон режими эса, уни қўллаб-қувватлаб, Суриядаги мусулмонларга нисбатан жиноятларни амалга оширди. Уларни ўлдирди, қувғин қилди ва азоблади. Бироқ, Америка гўё жанг ва зўравонликни тўхтатишга қақариб турар эди.

Аммо Яманда содир бўлаётган воқеаларга келсак, Эрон «Америкага ўлим» шиорини кўтарганига қарамай, Ҳусийларни очиқ-ойдин қўллаб-қувватламоқда. Бироқ ахборот ўйини ҳали ҳам давом этяпти. Сурияда қаршилиқ, деган шиор бўлса, Яманда «Америкага ўлим» шиори кетяпти. Америка бу шиорларга қарамай, Ҳусийларни Ал-Қоида каби террористлар деб таърифламади, балки уларни сиёсий ҳаракат деб атади. Дарҳақиқат, Америка элчиси Метью Тейлер ўзининг 2018 йил 18 сентябрдаги матбуот анжуманида бундай деган эди: «Биз сиёсий амалиётларда иштирок этаётган жамоалар ўртасини ажратамиз. Ҳусийлар ҳаракати миллий музокаралар анжуманида иштирок этди ва бундан кўплаган ижобий натижалар келиб чиқди. Уларнинг ўзига хос сиёсий позицияси ва қонуний амбициялари мавжуд...». Саудия ташқи ишлар вазири Файсал Фархон Арабийя канали билан бўлган суҳбатда Саудия тўлиқ сиёсий ечимга эришиш учун ўт очишни тўхтатиш ва Ҳусийлар билан сиёсий музокара ўтказишни хоҳлайди деди. Бу эса, Яман халқига жиноят қилган Ҳусийларни келажакда ҳокимиятга олиб келишдан иборат Америка хоҳлаган нарсадир.

Хотима ўрнида айтамикки, Эрон режими мусулмонларнинг қонини тўккан жиноятчи режимдир. Бу режим ўзининг мазҳабпарастлик ва миллий амбицияларини рўёбга чиқариш учун Америка сиёсати орбитасида айланди. У ёлғондан Ислом либосини кийиб олган. Унинг Исломга ҳеч қандай алоқаси йўқ бўлиб, «Ҳизбуллоҳ», «Ансоруллоҳ», Оятуллоҳ Хумайний ёки исломий инқилоб, дея атайин исломий номларни қўйиб олган. Аслида бу нарсалар Ислом ва мусулмонларга қарши курашиш учун

ўйлаб топилган шиорлардир. Эронликлар автомобил ёқилғиси кризиси ҳамда ишсизлик, қашшоқлик, коррупция ва инфляция хатаридан азият чекмоқда. Чунки Эрон автобензинга бўлган эҳтиёжининг 40-50 фоизини импорт қилади. (Қудс сайти, 2014 йил 28 март. Иқтисодий, 2007 йил 7 январ). Ҳукумат бензин импортини оширишни режалаштирмоқда. Эронликларнинг 95 %и нақд ёрдам дастури рўйхатига ўз исмларини ёздиршидан икки кун ўтиб, 2014 йил март ойида нефть нархи 75 %га ошиб кетди. Бу ҳол ҳукуматни эронлик оилаларни ушбу ёрдамдан воз кечишига ундаш учун кампания бошлашга мажбур қилди. (Арабийя, 2014 йил 27 апрел).

Эрон халқи ўзларининг Ғарб ортидан судралиб бораётган ва муслмон халқини Исломга ҳеч қандай алоқаси бўлмаган миллий мазҳаб масалаларига сафарбар этаётган ҳамда парчаланиш, бўлиниш ва Ғарбга тобеликдан иборат Умматнинг ярасини чуқурлаштираётган ўзларининг илмоний режимларининг ҳақиқатини онгли равишда билишлари лозим. Шунингдек, муслмонлар Эрон ҳокимларидан фарқ қилмайдиган, ҳатто малайликда Эрон ҳокимларидан ҳам ўтиб тушадиган ўз ҳокимларининг ҳақиқатидан хабардор бўлишлари керак. Бундан ташқари, ечим Исломнинг одил бошқаруви эканини билишлари лозим. □

РАҚАМЛИ ВАЛЮТАЛАР

Амин Мустафо – Иордания

Рақамли пуллар, электрон пуллар, электрон валюталар ва криптовалюталар каби номларга эга бўлган рақамли валюталар фақат рақамли шаклда мавжуд бўлиб, жисмонан мавжуд эмас. Улар бошқа валюталарга ўхшаш айрим хусусиятларга эга. Масалан товарларни сотиб олиш ва алмаштириш учун ишлатилади. Шунингдек, улар ишончли дейилади ва марказлашмагандир. Яъни уларни марказий ҳокимиятга мурожаат қилмасдан алмаштириш мумкин.

Рақамли валюталар офис жараёнлари ва процедураларни рақамлаштириш ғоясига асосланган электрон банкинг ёки интернет банкингдан фарқ қилади.

Шунингдек, рақамли валюталарни чиқариш анъанавий валюталарни чиқаришдан фарқ қилади. Анъанавий валюталарни чиқариш чек ёрдамида амалга оширилади ёки уларни сохта пуллардан фарқлаш учун махсус қоғозга ва махсус усулда босилади. Рақамли валюталарга келсак, уларнинг чиқарилиши қазиб олиш (minning) деб аталадиган жараён орқали амалга оширилади.

Ўш, рақамли валюталарнинг ушбу барча хусусиятларини қандай амалга ошириш мумкин! Улар ҳақиқатан ҳам ишончлими? Рақамли валюталар ортида кимлар турибди? Бундай валюталарнинг келажаги қандай? Шарият улар ҳақида нима дейди?

Рақамли валюталар блокчейн деб номланган технологияга асосланади. Уларнинг ҳаракат механизмини тушуниш учун блокчейнни тушуниш лозим. Блокчейннинг сўзма-сўз таржимаси (blockchain)-блоклар занжири бўлиб, у маълумотларни сақлашнинг хавфсиз ва марказлашмаган усулидир. Ҳар қандай модификацияларни амалга оширишда текшириш ва ҳужжатлаштириш жараёнлари хавфсиз ва марказий ҳокимият иштирокисиз амалга оширилади. Битта операция блок деб аталади. Ушбу блоклар бир-бирига занжир каби боғланган. Блоклар занжири ёки блокчейн шу ердан келиб чиққан.

Содалаштириш учун пул суммасини бир банк ҳисоб варағидан бошқасига ўтказишни мисол қилиш мумкин. Бунда ҳисоб эгасини тасдиқлаш ва сумманинг бошқа ҳисоб рақамига ўтказилишини таъминлаш учун сиз аввал банкка боришингиз керак бўлади.

Блокчейн ва рақамли валюталарда эса, исталган миқдорни марказий орган ёки учинчи шахсга мурожаат қилмасдан бир ҳисобдан иккинчисига ўтказиш мумкин. Ҳисоб эгасини унга тегишли электрон калит орқали тасдиқлаб олиш мумкин бўлади. Зеро, бу калит унинг ҳисобига ўтказишнинг ягона усулидир.

Пул ўтказмаларини жўнатувчи ёки қабул қилувчининг шахсини билмасдан ва бу ишларни назорат қилувчи марказий ҳокимият ёки учинчи томоннинг иштирокисиз амалга ошириш ғояси ушбу пул ўтказмаларини ҳуқуқий назоратсиз ва ҳеч қандай тўловсиз амалга оширилишини осонлаштиришга ёрдам берди. Айнан мана шу нарса рақамли валюталарнинг тарқалишининг энг муҳим сабабларидан бири бўлиб қолмоқда. Кўплаб ноқонуний операциялар тўловни рақамли валюталар орқали амалга оширишни талаб қилмоқда. Шунинг учун мамлакатлар ва уларнинг хавфсизлик идоралари одамларни таъқиб қила олмайдилар. Мисол учун бугунги кунда компьютерда файлларни шифрлайдиган ва кейин рақамли валюталарда тўловни талаб қиладиган тўлов дастури вируси кенг оммалашган. Рақамли валюталар алмашинуви «чуқур тармоқ» ёки «қоронғи веб-даркнет»да ҳам фаол.

Рақамли валюта компьютерларда амалга ошириладиган мураккаб ва секин ҳисоблаш жараёни бўлган қазиб олиш (minning) ёрдамида ишлаб чиқарилиши ҳам мумкин. Шундан сўнг уни интернетдаги «электрон ҳамён»да ёки шахсий қурилмада ёки хотира карталарида сақлаш мумкин бўлади.

Бугунги кунда рақамли валюталар савдоси учун махсус платформалар аллақачон ишлаб чиқилган. Биткоин нархига қарасак, 2011 йилда битта биткоиннинг нархи 31 доллар эди. 2016 йили 600 доллар, 2017 йилда 19000 доллар, 2021 йили 64000 долларни ташкил қилган. Унинг нархи ҳамон кўтарилиб ва пастлаб турибди. Шунинг учун у тез фойда кўришни орзу қилганлар ва пулини сақлашни хоҳлаганлар учун жозибадорга айланди.

Биткоин биринчи ва энг машҳур рақамли валютадир. Аммо уни ким ихтиро қилгани маълум эмас. У биринчи марта Сатоши Накамото тахаллуси остида эълон қилинган. У бир шахсми, ёки давлатми, ёки разведка хизматими маълум эмас. Ҳатто унинг япон ёки япон эмаслиги ҳам номаълум. Бироқ бир неча рақамли валюталар мавжуд бўлиб, уларнинг асосчиси ва ортида турган шахслар маълум. Масалан, Ethereum, Ripple XRP, Litecoin ва Coin Doge валюталари.

Техник жиҳатдан, янги валюталарни осонгина яратиш мумкин. Аммо янги валютани яратиш жараёни нуқтаи назаридан, уни биржага киритиш учун баъзи оддий тартиблар ва маълум бир ишончлилик талаб қилинади. Ушбу янги валюталар кўпинча фирибгарлик ва алдаш учун мўлжалланган бўлиб, уларнинг жозибадорлиги тез фойда келтиришидадир. Агар эълон қилинган пайтда рақамли валюта 0.1 долларга сотиб олинган ва кейин 2 долларга кўтарилган деб ҳисобласак, бу эгасининг капитали 20 баравар кўпайганини англатади. Бу фикр билан одам ўзини барча асосли ва ҳақиқий хатарларга солиб бўлса-да, ўша ривожланаётган валюталарни сотиб олади.

Савдо майдончаларида ҳаммага маълум бўлган алдаш услуби ҳам мавжуд бўлиб, бу катта ёки таъсир кўрсатувчи савдогарлар томонидан амалга оширилади. Чунки Догекоин тангаси ҳикоясини олиб қарасак, таниқли миллиардер Илон Маск ўша танга ҳақида бир неча бор гапирганида ва твит ёзганида маълум бўлди. Бу унинг нархининг ракета тезлигида ўсишига олиб келди.

Бу ерда хавфсизлик жиҳатидан жиддий хавотирлар ҳам мавжуд: масалан, агар шахсий калит ҳамёнга қўшилса, ундаги пулларни қайтариб бўлмайди. Ёки шахсий калит ўғирланган бўлса, ушбу ҳамёнда мавжуд бўлган барча пуллар ўтказиб олиниши ёки ҳамён амалга оширилган барча операцияларни топиш мумкин бўлади. Бундан ташқари, агар ҳамён эгаси маълум бўлса, у амалга оширадиган барча операцияларни билиб турасиз.

Ноқонуний операциялар ўчоғи ва уларни назорат қилиш механизми йўқлиги сабабли, кўплаб мамлакатлар ушбу валюталарни тақиқлашди. Иордания марказий банки директори Одил Шаркас бу тўғрида бундай дейди: «Уларда суд органлари билан тузилган битимларга қарши шикоят қилиш ҳуқуқини ва мижозларнинг ўлим ёки йўқотиш ҳолатларида уларни мерос қилиб олиш имкониятини кафолатлайдиган ҳуқуқий асос йўқ. Бундан ташқари, пул ювиш ва террорчи ташкилотларни молиялаштириш операциялари хатари мавжуд».

Шунинг учун нархи ўзгармас ва юқори ишончлиликка эга валюта яратишга баъзи уринишлар бўлган. Ушбу уринишларнинг энг машҳури 2019 йилда Фейсбук раҳбарияти томонидан «Visa», «MasterCard» ва «eBay» каби халқаро компанияларнинг катта гуруҳи иштирокида эълон қилинган «Libra» валютаси бўлди. Бу валюта 2020 йилда ишга тушиши кутилган эди, лекин бу уриниш

муваффақиятсиз тугади. Чунки «Libra» гуруҳининг аксарият компаниялари лойиҳадан чиқиб кетишини эълон қилишди. Эҳтимол ушбу лойиҳанинг сабаби ғоянинг ҳуқуқий ва хавфсизлик жиҳатидан пишиб етилмаганидадир.

Аслида рақамли валюталар фойдасиз товар бўлиб, улар фақат компьютерда сақланган маълумотлардир. Улар ўзларича ҳеч қандай аҳамиятга эга эмас. Лекин уларга қиймат ва нарх берган бу одамларнинг шошқалоқлигидир. Улар қийматини аниқлаб бўлмайдиган товарлардир. Уларнинг кафолати йўқ ҳамда фирибгарлик ва алдовга дучор бўлади. Ҳар қандай номаълум товарни сотиб олиш ва сотишни тақиқлайдиган шаръий далилларга кўра, уларни сотиб олиш жоиз эмас. Имом Муслим ўз саҳиҳ тўпламида Абу Ҳурайрадан чиқарган қуйидаги ҳадис бунга мисол бўлади:

«نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الْحِصَاةِ، وَعَنْ بَيْعِ الْغَرْرِ»

«Росулуллоҳ ﷺ тош отиш йўли билан тузилган савдо битимларидан ва ғарар-ноаниқ савдо битимларидан қайтардилар».

Аслида блокчейн алгоритмларининг инновацияси катта фойда келтирадиган ва одамлар учун кўплаб фойдали дастурларга эга бўлиши мумкин бўлган ажойиб ютуқлардан биридир. Аммо Ғарбнинг капиталистик менталитети ҳар бир нарсани – ҳатто унинг қиймати бўлмаса ҳам – ишлатиш ва сотишга асосланган. Шу боис, пул ўтказмаларининг қулайлиги ва хавфсизлигини таъминлайдиган рақамли валюталар ғояси капиталистик менталитет эътиборидан четда қолмади.

Капиталистик Ғарб дунёси учун энг аҳамиятли нарса фойдадир. Бир нарсани сотиб олувчиси бўлса, уни фойдали деб ҳисоблайди. Сотиб олаётган кишига ўша нарсадан фойда бор ёки йўқлиги унинг учун аҳамиятсиздир. Бу нарса барчага маълум. Чунки Ғарб деярли фойдаси бўлмаган, аксинча, жамият ёки одамларга зарари бўлган кўплаб товарларни тарғиб қилаверади. Улар кўп пул топадиган одамни муваффақиятли деб ҳисоблашади. Гарчи жамиятга зарар келтираётган бўлса-да, қонунга хилоф иш тутмаяптими шу кифоя дейишади.

Аммо Исломда Аллоҳ Таоло жамиятга зарар келтирадиган нарсани ҳаром қилди. Масалан, у разил ва зарарли ишларни, оилани бузиб, қариндошчиликни узадиган ишларни, алдовли

муомалаларни, ўзи эга бўлмаган нарсаларни сотишни, рибони ва қиморни ҳаром қилди.

Аслида биз мусулмонлар сиёсий ва иқтисодий Исломни кучли тарзда илгари суришимиз ва Ғарб ортидан судралмаслигимиз керак. Шунингдек, олишимиз мумкин бўлган маданий шакллар билан эргашиш мумкин бўлмаган Ғарб ҳазорати ўртасини ажратиб олишимиз керак. Абу Саиддан ривоят қилинган ҳадисда Росулulloҳ ﷺ бундай дейдилар:

«لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شَيْبَرًا بِشَيْبَرٍ، وَدِرَاعًا بِدِرَاعٍ، حَتَّىٰ لَوْ سَلَكَوا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكَتُمُوهُ»

«Сизлар олдингиларнинг йўлига қадамма-қадам, қаричма-қарич эргашасизлар. Ҳатто улар калтакесак инига кирса, сизлар ҳам кирасизлар». □

ДЕМОКРАТИК ҒАРБДАГИ СИЁСИЙ ПОПУЛИЗМНИНГ КУЧАЙИШ ОҶИБАТЛАРИ

Абдуллоҳ Абу Тақий
Муборак Фаластин замини

Сўнги пайтларда Ғарбнинг сиёсий доираларидаги мунозараларда ҳамда у ерда бўлаётган сайловлардаги сиёсий шарҳлар ва таҳлилларда популизм атамаси тобора оммалашиб бормоқда. Масалан, Британиянинг Европа иттифоқидан чиқиш (Брексит) жараёнида ва АҚШдаги охириги президентлик сайловларида ҳам бу сўз такрорланди. Хўш, бу атаманинг маъноси ва бундан кўзланган мақсад нима? Унинг энг кўзга кўринган сиёсий хусусиятлари, пайдо бўлиш сабаблари ва таъсири нималардан иборат?

Популизмнинг таърифи: Аввало популизм билан машҳурлик ўртасидаги фарқни ажратиш олиш керак. Чунки машҳурлик халқ томонидан ясаладиган манбадир. Бу одамлар кимнидир қадрлаши ва севишини англатади, шунинг учун у жуда машҳур дейишади. Популизм атамаси эса, бу бир турли сиёсий идеология ёки бир турли сиёсий оқим бўлиб, Ғарб жамиятларида сиёсий мурожаатга олиб боради. Бу сиёсий оқим ўзининг сиёсий мурожаатлари орқали ҳукуматдаги коррупцион элита ҳамда сиёсий, иқтисодий, сақофий ва матбуот «муассасаси»га қарши халқ манфаатларини ҳимоя қилаётганини даъво қилади. Уларни ўз манфаатларини, айниқса йирик ширкатлар, катта давлатлар ёки мигрантлар каби бошқа жамоатларнинг манфаатини халқ манфаатидан устун қўйишда айблайди. Принстон университети тадқиқотчиси Марк Флорби популизмни шундай таърифлайди: «Популизм харизматик (ўзига хос хусусиятлар)га эга сиёсатчиларнинг анъанавий демократик институтларга қарши бўлган оммавий мурожаатда бевосита халқ қўллаб-қувватловини излашидир». Улар сиёсий мақсадлар йўлида одамларнинг ҳис туйғулари ва фикрларини манипуляция қилишади. Шунингдек, улар ўзларини ҳақиқий миллий овоз эгалари ва оддий фуқароларнинг ёки уларнинг таъбири билан айтганда, «унутилган синф»нинг вакиллари деб биладилар. Аммо Петит Робертнинг (2013 йилдаги) қомуси популизмни шундай таърифлаган: «Популизм – бу оммабоп синфларга қаратилган, режим ва унинг амалдорлари ҳамда элитасини танқид қилишга асосланган сиёсий мурожаатдир». Мана шундай сиёсий тушунча орқали ушбу популизмдан, одатда,

одамларни ўзига мойил қилишга уста ва харизматик характерга эга жозибатор шахс фойдаланади... У мавжуд сиёсий партиялар, уларнинг дастурлари ва анъанавий сиёсий воситаларига қарши ўзининг шахсий ҳокимиятини мустаҳкамлаш ва қайта иккинчи марта сайланиш мақсадида ўзини халқ иродаси вакили қилиб кўрсатади.

Популизмнинг мақсадлари: Популист сиёсатчи (ва популистик сиёсат) демократик муассасалар ва мавжуд нуфузли сиёсий элиталарга қарши туриб, уларга душманчилигини эълон қилади. Шунингдек, у жамиятдаги оддий, сиёсатдан йироқ шахсларга мурожаат қилиб, уларни жозибали шиорлар орқали ўзининг сайловолди мақсадлари учун ва ҳукмрон кучлар мувозанатини ўзининг фойдасига ўзгартириш учун тўплайди. Австриянинг ўнг қанот озодлик партияси раҳбари, популист Норберт Хофер таъбирлаганидек, популист учун одамларнинг позицияси эмас, балки овози керак. У 2016 йилда Австрияда бўлиб ўтган президентлик сайловларида ўз рақибига бундай деб мурожаат қилган эди: «Сенинг ортингда тараққий этган жамият турган бўлса, оддий халқ мен билан биргадир». Шундай қилиб, популизм Ғарбдаги сайловларда ғалаба қозониш ҳамда сиёсатчиларнинг ҳокимият ва сиёсатдаги умрини узайтиришда асосий восита ҳисобланади.

Популизмнинг пайдо бўлиш ва кучайиши сабаблари: Капиталистик Ғарбда сиёсий (ижтимоий, иқтисодий ва сақофий) популизмнинг пайдо бўлиши ҳамда популистик шиорга эга миллий ўнг партиялар нисбати ва сонининг юксалиши ва ривожланишига сабаб қўйидаги ишлардир:

Биринчиси: Ғарб жамиятларида бефарқ индивидуализм ва шахсий манфаатдорлик қадриятларининг ривожланиши. Бу нарса уларни ўзининг тор чегаралари ва хос манфаатларига боғланиб қолишга мажбур қилади.

Иккинчиси: Ғарбда ўзлик ва нафс тенденцияларининг жонланиши, кам сонли миллатлар, уларнинг бошқалардан қўрқиши ва бунинг натижаси ўлароқ аянчли ирқчиликнинг мавжудлиги.

Учинчиси: Ғарб давлатларидаги демографик иллат ва бунинг маҳаллий бўлмаган фуқаролар, мигрантлар ва қочқинлар фойдасига бўлаётгани.

Тўртинчиси: сиёсий ва сақофий заифликдан ташқари сақофий плюрализм ва ҳаддан ташқари глобаллашув каби ғарб жамиятидаги ўзгаришлар. Эркинликдан келиб чиққан ёмон тушунча сабабли ахлоқ ва қадриятларда кенг тарқалган бузилишлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади.

Бешинчиси: Иқтисодий ишончсизлик, ўсишнинг заифлиги ва Ғарбдаги дефляция, одамлар ўртасида даромад ва бойлик борасида тенгсизликнинг кучайиши ва бунинг оқибатида норозиликнинг ортиши. Европа иттифоқининг сиёсий тадқиқотлар бўйича директори Мартин Пол бундай дейди: Европада популистик партиялар пайдо бўлишининг сабабларидан бири жамиятдаги ҳақиқий кризислар, масалан, 2011 йилда «суверен қарз кризисига айланган банк кризиси»дир. Популистлар бутун жамиятнинг бу кризисида сиёсий элита ёки бой банкирларни айблашади.

Олтинчиси: Оппортунист популистларнинг – худди Макрон Францияда қилганидек – халқ «Исламизм» ва «Исломий сепаратизм» каби умумий таҳдидга қарши туриши лозим деган адаштирувлари орқали содда сайловчилар овозини қўлга киритиш истаги.

Еттинчи: Ғарбдаги одамларда «уларнинг сиёсий партиялари бир-бирига ўхшаш, бир-биридан унчалик фарқ қилмайди, улар бепушт, манфаати кам ва улар олиб бораётган сиёсат бузуқ ҳаракат» деган таассурот ва ҳиссиётнинг кучайиши. Айниқса улар атрофидаги сиёсатчиларнинг порахўрлиги ва бу жамоатчиликнинг уларга бўлган ишончига путур етказаётганига гувоҳ бўлмоқдалар. Одамлар гарчи институционализм (иқтисоддаги йўналиш)дан четга чиқсалар ҳам, янги турдаги раҳбарни излашга қаттиқ эътибор берадиган бўлиб қолишган.

Саккизинчи: Ғарб жамиятларидаги мабдаий таназзул. Мураккаб сиёсий ва ижтимоий масалалар ва муаммолар учун кўпинча амалга ошмайдиган жуда оддий ғояларни тақдим этувчи популистик сиёсий юзлар одамлар тарафидан қўллаб-қувватланаётган пайтда ушбу таназзул янада яққол кўзга ташланади. Популистлар бунда «Биз халқ билан биргамиз», «Бутун ҳокимият халқники», «Франция французларники», «Америка оқ танли америкаликларники», «Америкаликлар орзусини ҳимоя қилинг» каби ёлғон, алдамчи ва ялтироқ шиорларга таянишади.

Лекин ҳукуматни эгаллагач, самарали ва аниқ ечимларни тақдим этишмайди.

Популизмнинг хусусиятлари ва популистларнинг йўли:

Биринчидан: Популизм атамаси кўпинча камситувчи маънода ишлатилади. Яъни сиёсатчилар ўзларининг сайловолди манфаатлари йўлида одамларнинг қўрқуви ва ғайратини жиловлаб-бошқаришади, шу сабабдан уларни танқид ва қоралаш мақсадида шундай маънода ишлатилади. Шунингдек, ёмон хулқ атвор ёки сиёсатчиларга хос бўлмаган қўпол хатти-ҳаракатлар популист лидер билан боғлиқ энг кўзга кўринган хусусиятлардир. Бунга Доналд Трампни мисол қилиш мумкин.

Иккинчидан: Популизм демократиянинг бир қисми бўлса-да, лекин Ғарбдаги популист кучлар у ердаги демократик сиёсат учун катта хатарга айланган. Популизм ўзбошимчаликнинг бир турига айланган бўлиб, ўта миллатчилик, шовинизм, ирқчилик, ксенофобия, инсон ҳуқуқларини пастга уриш, четдан келган жамоалар ва кам сонли миллатлар ҳамда мигрантларни айбдор қилиш билан ажралиб туради.

Учинчидан: Популизм раҳбарнинг ҳукмронлигини мустаҳкамлаш, унинг муваффақиятсизликларидан жамоатчилик эътиборини чалғитиш ёки ҳар хил сиёсий муаммоларнинг ҳақиқати ва сабабларини халқдан яшириш устида ишлайди. Популист лидер эса, доимий равишда элита ва тузумга ҳужум қилиш ҳолатида туради. У чигал демократик режимлардан нафратланишга мойил бўлиб, мунтазам равишда ўзининг сиёсий рақибларини хоин сифатида тасвирлаб туради. Унинг популистик хитоби мазмунига келсак, у доимо тажовузкор бўлиб, фикрлар ва сиёсатдаги негативликдан иборат. Бу бир жиҳатдан, бошқа жиҳатдан эса, популист ўзини муассаса эмаслигига, балки «халқ» эканига одамларни ишонтиришга ҳаракат қилади. «Унитилган» оддий одамлардан ниқоб сифатида фойдаланган ҳолда муассасани паст санайди. Бундан ташқари, Твиттер ва Фейсбук каби ижтимоий тармоқлар орқали сайловчилар билан бевосита мулоқот қилади. Трамп Уолл Стритда 2016 йили бундай деб ёзган эди: «Кичик бир ҳовуч элита томонидан ўнлаб йиллар давом этган бузғунчи бошқарувга нисбатан кўриладиган ягона чора халқ ҳақдир, ҳукмрон элита эса ноҳақдир, дея мамлакатга тааллуқли ҳар бир муҳим масалага халқ иродасини юклашдир...». Афтидан,

одамларга уни сайлашга тўртки бўлган нарса мана шу гап сабаб бўлган бўлса керак.

Тўртинчи: Популистик партиялар сиёсий спектрнинг исталган жойида бўлиши мумкин. Масалан, улар ўнг партия бўлиб, «Миллий популизм» ва «Ўнг миллатчилар» деб аталиши мумкин. Уларнинг раҳбарлари авторитар ва ҳатто фашистик бўлиши мумкин. Франциядаги Марин Ле Пен, Венгриядаги Виктор Урбан, Америкадаги Доналд Трамп (Чой партияси ҳаракати), Германиянинг «муқобил» партияси, Италиядаги «Беш юлдуз» ҳаракати, Нидерландиядаги «Озодлик учун» ҳаракати, Британиядаги «Мустақиллик» партияси ва Австриянинг «Хуррият» партияси каби. Буларнинг барчаси авторитар ҳамда муҳожир ва чет элликларга қарши бўлиб, доимо узоқлаштириш, ажратиш ва бўлиб ташлаш сиёсатларини олға суради. Улар Испаниядаги Подимос ва Грециядаги Сириза каби сўл популистлар бўлиши ҳам мумкин. Шунингдек, популистлар Лотин Америкасидаги бир қанча давлатларда ҳам юзага келди, масалан Венесуэладаги Уго Чавес каби. Осло университети профессори Касс Модининг фикрича, «Бугунги кундаги энг муваффақиятли популистлар ўнгчилар, хусусан Европадаги чекланган экстремист ўнгчилардир».

Бешинчи: Популизм ўзига хос тартибли шакл эмас. Ҳамма популистик партиялар кучли харизматик лидерга асосланмаган, уларнинг барчаси ҳам уюшган ва интизомли эмас. Бундан ташқари, популизм сиёсат билан шуғулланишнинг ўзига хос услуби эмас.

Олтинчи: Популистлар давлат ва режимнинг муассасалашган қисмига қараганда ҳаддан ташқари таклифлар ёки ваъдалар беришда тезкордир ҳамда қўллаб-қувватловга эришиш учун жамиятдаги кўпинча эришиб бўлмайдиган нарсаларни ўзгартириш бўйича экстремалдир.

Еттинчи: Популист партиялар кенг тарқалиб, сўнги ўн йилликларда таъсирчан бўлиб қолди. Статистик маълумотларга кўра, 90 йилларда 7 % бўлган популистик партияларнинг машҳурлиги 2018 йилга келиб 25 %дан ортган. Оливер Эхл бундай дейди: (2003 йил) «Европада айланиб юрган популизм шарпаси бугун сиёсий ва ижтимоий мустаҳкам кучга айланди. Ҳатто у ҳокимият эшикларини қоқмоқда». Дарҳақиқат, популизм ғарбда юқумли бўлиб қолди. Бугунги трансчегаравий рақамли оммавий

ахборот воситалари асрида тезлик билан бир жойдан бошқасига кўчиб ўтмоқда.

Саккизинчи: Популистлар баъзан консерватив ва диний муаммолар, мавзулар ва масалаларга мойил бўлишади. Муассасалар эса, одатда одамларни алдаш, диндан фойдаланиш ва манипуляция қилиш учун евангелистлар каби диний гуруҳлар билан иттифоқ тузадилар. Иккаласи ҳам одамлар билан бевосита мулоқот қилишга ҳамда уларнинг ақлларига эмас, ҳис туйғуларига мурожаат қилишга интилади.

Ғарбдаги Исломга қарши популизм: Ғарбдаги Исломга қарши ҳужум уларнинг популизмга мойиллигидан далолатдир. Шунинг учун улар ҳақ ва унинг аҳлига нафратини сочишади. Популистлар сайловларда Исломни қоралашдан асосий карта сифатида фойдаланишади. Масалан, популист Макрон 2021 йил 23 июлда Франция парламенти қабул қилган «Исломий сепаратизм»га қарши кураш лойиҳасини эълон қилди. Макрон унда: «Ислом нафақат мамлакатимизга, балки бутун дунёга кризис олиб келадиган диндир», деди. Австриялик маслаҳатчи Себастьян Курц Исломни «биз Европада бўлишини истамайдиган касал идеологиядир», дея сифатлади. (2021 йил 26 июл). Нидерландияда ўзининг популизмини Исломга душманлик асосида қурган Герт Вилдерс сайловчиларига «Исломдан покланиш вазирлиги» деб аталмиш янги вазирлик ташкил қилишни ваъда қилди. (2021 йил 9 январ). Дунё популистларининг раҳбари бўлмиш Трамп сайланиши олдидан Би-Би-Си билан бўлган суҳбатда: «Ислом бизни ёмон кўради деб ишонаман», деди. (2015 йил). Ғарбда кофир капиталистик ақлиясини сидқидилдан намоён қиладиган популистик сиёсий оқим бугунги кунда бузۇқ илмоний капитализм билан ҳақ Ислом дини ўртасидаги ҳазорат урушини гавдалантирмоқда. Лекин Аллоҳнинг изни билан яқинда Ислом капитализмни йўқ қилади.

Хотима: Ғарбда популизмнинг кучайиши либерал капиталистик тузумнинг муваффақиятсизлигидир

Шубҳасизки, бугун Ғарб ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ ва барча соҳаларда чуқур мабдаий кризисни бошдан кечирмоқда. Шунингдек, у чириган либерал ғоялари, айниқса, эркинлик, моддийлик ва кучлилар учун кураш ғоялари оловида жизғинак бўлмоқда. Шубҳасизки, Ғарбда ўнг популист ҳаракатларнинг сезиларли даражада кучайиши Ғарбдаги демократик низомнинг

муваффақиятсизлигига очиқ далилдир. Бу оқимлар ҳар доим ўзи у ҳақда қаттиқ гапларни айтиб келган қонун ва муассаса давлатига қарши туради. Ҳаммани ирқчилик, экстремист тор миллатчилик ва авторитаризмга чақиради. Шу жиҳатдан ҳам, у ўзининг сиёсий давомийлиги ва ҳокимиятда қолиши учун Исломга бўлган душманчилигини тўхтатмайди.

Ғарб бугун популизмга берилиб, у билан касалланган. Шунинг учун популизм Ғарбда сон ва сифат жиҳатдан ўсиб бормоқда. У Ғарбдаги демократик режимларнинг келажagini белгилаб бериши мумкин. Популизм Ғарб режимларига асос солган сиёсий базани силкитишга ҳаракат қилмоқда ва улардаги ҳукмрон режимларнинг барқарорлигига ҳалокатли таъсир кўрсатмоқда. Шунингдек, нафрат, экстремизм, ирқчилик, камситиш, заиф ва бечораларни ҳақорат қилиш каби иллатлар ёмон даражага етиши билан таҳдид қилмоқда. Бунга сиёсатни шакллантириш ва жамият муаммоларини ҳал қилиш масъулиятини ўз зиммасига олишда демагогик популистик сиёсатнинг кучайиши сабаб қилиб кўрсатиляпти. Популизм ва унинг татбиқ этилиши инсониятга қарши барча сиёсий жиноятларни бошлаш учун етарли малакага эга. Бу эса, уларнинг сохта демократиясини фoш қилади. Ғарб жамиятларида кучайиб бораётган қутбланиш илмонийликнинг ҳаётни бошқаришдаги муваффақиятсизлигини кўрсатади. Нега бундай бўлмасин? Ахир Макиавеллининг издошлари коррупцияни йўқ қилишга қодир эмас. Чунки уларнинг ягона мақсади ўз сиёсий ҳокимияти ва шахсий манфаатларини таъминлашдир.

Либерал Ғарб ўлим тўшагида ётибди. Ғарбдаги ҳаётнинг барча соҳаларида содир бўлаётган вайронагарчиликлар, жумладан популизмнинг кучайиши ушбу низом, яъни демократик илмоний низом моҳиятининг ажралмас қисмидир. Бу низом кимга татбиқ этилган бўлса, уларни энг бахтсиз кимсаларга айлантирди. Унинг ҳисобсиз бузғунчилиги аниқки ўзидан келиб чиққан. Аллоҳнинг изни ила ўша низоми унинг ўлими ва ҳалокатига сабаб бўлади. Тинчлантириш ва ямаш унга фойда бермайди. У катталашиб, экин ва наслларни вайрон қилди. Шу кунгача Ислом ва унинг давлатини намоён этган ҳазорий альтернатива унинг қаршисига чиқмаётгани унга бир муддат яшаш имкониятини бермоқда.

Биз бугун Америка ва Европанинг мабдаий жиҳатдан заифлашганига гувоҳ бўлиб турибмиз. Ислом Уммати ушбу қулай фурсатдан фойдаланиб, чириган либерал мабдага қарши кураш

олиб бориши ва унинг бутун сиёсий фаолиятида сўзи амалига мос келмаслигини очиб ташлашда ғайрат билан ҳаракат қилиши лозим. Чунки бу капиталистик элиталарнинг ўз халқларига нисбатан эътиборсизлигини ва уларни эксплуатация қилишини ҳамда бузуқ мабдалари орқали ўз халқларига фасод тарқатаётганини фош қилиш учун қулай имкониятдир.

Мусулмонлар учун бутун дунёга ҳақиқий альтернатива сифатида исломий мабдани кўрсатиш вақти келди. Улар Ислом ҳукмларининг улуғлигини ҳамда ўз халқига содиқ ва унинг ҳуқуқларига риоя қиладиган ҳокимларининг адолатини кўрсатишлари лозим. Мазкур ҳокимлар Ғарбдаги бузуқ сиёсатчилар сингари қайта сайланиш масалалари билан шуғулланмайди ва ўз манфаатлари йўлида одамларни алдаб, уларнинг ҳис туйғулари билан ўйнашмайди. Чунки Ислом илмоний Ғарбда бўлгани каби жамиятда бир-биридан фарқ қиладиган, бир-бирига қарши курашиб, зулм қиладиган табақаланишга йўл қўймайди. Исломда Ғарбдагидек популизмни касб қилиб олган, миллатчилик, ирқчилик ва бошқаларни камситишни тарғиб қиладиган ҳокимлар бўлмайди. Аксинча, Исломдаги ҳокимлар ўз Роббисини рози қилиш ва динига хизмат қилиш учун одамларни фикр ва яхшилик билан бошқаради. Абу Марям Аздий ривоят қилган ҳадисда Росулulloҳ ﷺ айтади:

«مَنْ وَلَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَاحْتَجَبَ دُونَ حَاجَتِهِمْ وَخَلَّتْهُمْ وَفَقَّرَهُمْ،
اِحْتَجَبَ اللَّهُ عَنْهُ دُونَ حَاجَتِهِ وَخَلَّتْهُ وَفَقَّرَهُ»

«Аллоҳ Азза ва Жалла кимни мусулмонларга бошлиқ қилиб қўйсаю, лекин у уларнинг ҳожатини бажариш ва улардан қашшоқлик ва етишмовчиликни бартараф қилишда эътиборсиз бўлса, Аллоҳ ҳам унинг ҳожатини бажариш ва ундан қашшоқлик ва етишмовчиликни бартараф қилишда уни эътиборсиз қолдиради». Абу Довуд ривояти. □

УММАТ ЁШЛАРИ ВА МУЛОҲАЗАСИЗ (КАЛТАФАҲМ) АВЛОДНИНГ ШАКЛЛАНИШИ

Абу Низор Шомий

«Мен навқирон ёш йигит бўлганимда эди, агар ўша кунларга етсам сенга кучли ёрдам берган бўлардим». Бу – Варақа ибн Навфалнинг Пайғамбаримиз ﷺдан биринчи пайғамбарлик башоратларини эшитганида айтган сўзлари эди. Бу қариянинг «Эй Муҳаммад кошки ўшанда йигит бўлсаму, сенга ёрдам берсам», деган орзуси ушалмади. Лекин бугун бу Муҳаммад ﷺ Уммати орасидаги миллионлаб ёшларнинг имкониятидаги ишдир. Варақа ибн Навфал Росулulloҳ ﷺга Эй Муҳаммад сенинг даъватинг ёшларга муҳтож, даъватингга ёрдам бериш уларнинг ҳиммати, онги, кучи ва олий ҳимматлилигига муҳтож, деган эди.

Росулulloҳ ﷺ ушбу аниқ ҳақиқатни тушундилар. Қуръони Каримдаги қаҳрамон ёшлар ҳақидаги қиссалар У зотга куч бағишлади. Бундай қиссаларнинг бирида шундай келади:

﴿قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَدُكُرْهُمُ يُقَالُ لَهُٗٓ إِبْرَاهِيمُ﴾

«Улар(нинг айримлари) айтишди: (Худоларимизни) айблаб юрадиган Иброҳим деган бир йигитни эшитгандик» [Анбиё 60] Албатта ўша ёш йигит Иброҳим эди. Қишлоқда ундан бошқа ким ҳам бутларни синдира оларди? Барчанинг оғзида Иброҳим, барча жарчилар унинг жоҳилият режими сиёсатига қарши чиққани ҳақидаги хабарни тарқатар эди. Ёш йигит бир бутун жамият ҳамда унинг ҳоқимлари, сиёсати, жарчилари ва одатларига қарши кураш бошлади. Ҳатто унинг отаси ҳам унга қарши бўлди, у билан бирга пайғамбар йўқ эди ва унга пайғамбарлик ваҳийси ҳали келмаган эди. У мазмунсиз яшашга рози бўлмади. Бемаъни ҳаётни, қуллар ва ҳайвонлар ҳаётини рад этди. У улар билан мунозара қилди ва ҳаққа чақириб уларни қутқаришга ҳаракат қилди.

Қуръони Карим бундай ёшларни фахр ва мақтов билан эсга олади:

﴿أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنَّآيَاتِنَا عَجَبًا﴾

«Балки сиз Каҳф ва битик эгалари бизнинг оятларимизнинг энг ажойиби деб ўйлагандирсиз?» [Каҳф 9]

Эй Муҳаммад ажабланманг

﴿إِنَّهُمْ فَتِيَةٌ ءَامَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى﴾

«Улар Парвардигорларига иймон келтирган ва Биз иймонларини зиёда қилган йигитлардир» [Каҳф 13]

Аллоҳга қасамки, ёшларнинг иймони ажойиб ишларни яратади. Сонлари ўнтадан ошмаган ёшлар бир бутун давлатга қарши туришга бел боғлашди. Зулмга рози бўлишмади, овозларини ўчиришларига йўл қўйишмади ва шахвоний ҳаётни хоҳлашмади. Аксинча, улар билан Пайғамбар бўлмасида, ўз мабдалари ва рисолатлари учун яшашди. Буларнинг барчасига қарамай, ноумид бўлишмади, балки туриб, бизнинг Парвардигоримиз осмон ва ернинг Парвардигоридир дейишди... Чунки ҳаракатдан тўхтаб ўтириб олган ва лоҳас кимсалар ғалаба қилмайдилар. Агар ўша йигитлар бизнинг замонамизда бўлишганида, биз яшаб турган ушбу жоҳилиятни ўзгартириш учун бел боғлаб ўринларидан турган бўлар эдилар.

Аллоҳ туғёнга қарши чиққан ушбу ёшларни бизга эслатар экан, Парвардигорларига иймон келтирган бугунги ёшлардан ўринларидан туриши ва золимларнинг юзига ҳақиқатни айтишини талаб қилмоқда. Аллоҳга қасамки, ана ўшанда Қуръони Карим ўша йигитларнинг зикрини абадийлаштиргани каби сизнинг ҳам зикрингиз тарихини абадийлаштиради. Аллоҳ Таоло уларнинг иймонларини қувватлантиргани каби сизнинг ҳам иймонингизни қувватлантиради. Бундан ташқари, Аллоҳ Таоло уларга қуёшни бўйсундириб, сўнг қуёш улар ёрда ётар эканлар, уларнинг ўнг ва чап томонидан айланиб ўтгани, фаришталар уларни ўнг ва сўлга айлантриб тургани, ёвузларнинг кўзини улардан кўр қилиб қўйгани каби Аллоҳ бизнинг ёшларга ҳам ўз фаришталарини бўйсундириб беради.

Оғриқ ва аламли онларда Пайғамбаримиз ёшларга таяндилар. Шунинг учун ҳам Росулulloҳ ﷺ Зайд ибн Собитга қарата: Эй Зайд яҳудийларнинг тилини ўрганишингни хоҳлар эдим, чунки яҳудийларга мактуб ёздирар эканман, буни яҳудий (тўғри) ёзишига ишонмайман деди. Шунда Зайд уларнинг тилини ўн етти кунда ўрганиб олди. Росулulloҳ ﷺнинг: **«Мактуб борасида яҳудийга ишонмайман»** деган сўзлари Зайднинг ўн етти кун ўхламаслиги ва тинчланмаслигига кифоя бўлди. Натижада у яҳудийларга мактуб ёзиш бўйича Пайғамбаримизнинг таржимонига ва уларнинг фитналарига нисбатан уйғоқ қулоғига айланди. Ўшанда Зайд атиги ўн олти ёшда бўлиб, Росулulloҳ ﷺни қийнаётган муаммони еча олди.

Эй бугуннинг ёшлари малака ва қобилиятингизга қаранг. Ўзингизга савол беринг: Агар Пайғамбаримиз сизни бугун кўрса, у киши сизга Зайдга тайинлагани каби вазифаларни топширар эдими? Ёки йигирма икки ёшли Мусъаб ибн Умайрга Мадинада исломий раъйи омни пайдо қилиш, Росулulloҳ ﷺнинг даъватига куч-қувват ва нусрат эгаларини касб қилиш ҳамда Исломдаги биринчи элчи бўлишни юклагани каби сизга ҳам муҳим ишларни юklar эдими?

Эй ёшлар сизларнинг ролингиз хавfli ва даҳшатлидир. Мустамлакачилар, шарқшунослар ва глобал қарор қабул қилувчилар Исломга ёрдам беришда сизнинг ролингизнинг аҳамияти йўқ деб сизни ишонтиришда сақофий, ахборот, молиявий ва ҳарбий арсеналларини ишга солишда ялқовлик қилишмади... Ўзингиздан бирор марта сўраганмисиз: Нима учун мактабларимиздаги таълим программаси динимиз билан фахрланишнинг буюклигини, унга ёрдам беришни ва уни дунёга тарқатадиган давлат тузиш зарурлигини ўргатмайди?!

Бунинг сабабини бугунги кунда ҳам нашр этилаётган «Ислом дунёси» журнаlines чиқаришга раҳбарлик қилган, Яқин Шарқдаги насроний миссионерлик ташкилотлари раиси, Кувaйт, Баҳрайн, Саудия Арабистони ва бошқа Ислом юртларида ўз фаолиятини олиб бориб, насронийлик ғояларини тарғиб қилган Шарқшунос олим Сэмюэл Звермер айтиб ўтган. Яъни у 1899 йилдан бошлаб Исломий давлат кучсизланиши биланоқ, ўз одамлари билан биргаликда ушбу журнални мусулмонлар орасида мактаб таълимига киритган. 1899 йилда кофирлар Исломий давлат заифлашаётганини ҳис қилишган эди. Зеро, шунинг учун ҳам таълим тизими устидан давлат назорати заифлашган. Шу боис, улар энг биринчи навбатда мактаб таълим тизимини ўзгартиришга шошилдилар. Бу билан енгилган, тушунчалари бузуқ, заиф, сара гуруҳидан айрилган ва ҳаром ишларга журъат қиладиган келажак авлодларини етиштиришни хоҳладилар. Бундай ҳужумлар Кўрфаз урушидан кейин яна кучайди. Ғарб услубидаги таълим дастурлари мунтазам сиёсат асосида мусулмон юртларига бостириб кирди... АҚШ-Яқин Шарқ ҳамкорлиги ташаббуси раҳбари Елена Руманский 2003 йилда бундай деган эди: «Бу йўналиш (яъни ўзларининг сиёсати) бўйича бормайдиган ҳар қандай ўқув дастури ўзгартирилиши керак». Британиянинг собиқ бош вазири Тони Блэр 2015 йил июн ойида «Хавфсизлик чораларини ошириш экстремизм

муаммоси илдишларини ҳал қилмайди. Дунё Исломи мафқурасига қарши кураш учун янги сақофий ва дин таълимини қўллаб-қувватлаши керак», деган эди.

Эй ёшлар, нима учун «МВС» тармоғи «Араб идол»нинг фақат бир мавсуми учун 14 миллион доллардан ортиқ маблағ сарфлаётгани ҳақида ўзингиздан сўраганмисиз? Нима учун Ғарб конкурс дастурларининг (супер юдуз, юдуз академияси, араб идол ва камон эгаси) каби арабча версиялари бундай тезликда кўпаймоқда? Нима учун қиз болани ўз отасига бўйсунмасликка ўргатадиган юзлаб филмлар ва дубляж қилинган сериаллар кўпаймоқда ҳамда зино ва порнография тарқалмоқда? Нима учун спорт мусобақалари машҳурлашиб, уларнинг қаҳрамонлари фотиҳ саркардалар каби порламоқда? Халқимиз, айниқса, ёшлар ўта қашшоқ ва муҳтожликда яшасада, нега бундай ғамхўрлик, фидоийлик ва миллионлаб сарфланаётган саҳоватпешалик бўлмоқда. Буларнинг барчаси битта мақсад учун. У ҳам бўлса, ўз интилишларини ва қизиқишларини намоён қилган, овоз ва кийими чиройли, кўплаб романтик муносабатларга эга калтафаҳм ёшларни шакллантириш. Ҳасадгўй, порно саҳналари билан таниш ҳамда бузуқлик ва яланғочлик билан таниш бўлган ёшларни пайдо қилиш. Фаластинни озод қилиш ҳақида фикрламайдиган, Халифаликнинг фарзлиги ҳақида ҳеч нарса билмайдиган, яҳудий ва насронийларни кофир деб ҳисобламайдиган ёшларни пайдо қилиш.

Агар ёшларнинг бундай бузилган мутант модели ишлаб чиқарилгудек бўлса, кофирлар суннатни, ҳижобни, жиҳодни ва бошқа дин қоидаларини инкор қиладиган ҳамда Исломи армиясида ҳаракат қилиш ўрнига унинг улуғ қадриятлари борасида шубҳа уйғотадиган фикрларни тарқатишни уddалаган бўлади. Бундай ёшларда ҳиммат бўлмайди... Улар CEDAW конвенцияси ва унинг афзалликлари билан фахрланишади. Натижада абортга руҳсат берилиб, бепуштлиқ оқланади, аёлнинг ифати топталиб, юзидан ҳаё тожи олиб ташланади ва уни ҳимоя қиладиган оила барбод қилинади.

Ёшлар буларнинг барчасидан омон қолган тақдирда ҳам, интернет сайтлари унинг динидан қолган-қутганини ҳам бузиб ташлаш учун атеизм ва скептицизм ғояларини тарғиб қилиб, ғоя эгаларини оммалаштиради.

Энг ҳайратланарлиси шундаки, ёшлар ваҳимага тушиб шайхларига борсалар, жазирамадан қочиб, оловга йўлиқадилар. Чунки уларни руҳан мағлуб бўлган уламолар кутиб олиб, уларнинг қалбида ноумидликни уйғотишади. Ушбу уламолар ёшларга сизларда яхшилик йўқ, сизлар нусратга лойиқ эмассизлар, Умматимиз қолоқ ва бошқа барча халқлар улардан афзал дейишади... Аслида эса, бу уламолар ёшларнинг қўлидан ушлаб, уларнинг тойилишини олдини олиши ва руҳини кўтариши керак эди... Шундай қилиб ёшлар учун эшиклар ёпилади ва уларни ҳар томондан бўрилар ўраб олади.

Ушбу тўлақонли уруш олдида ёшларимизга истехком барпо қилиш учун барча саъй-ҳаракатлар сафарбар қилиниши керак:

1 – Онг: мустамлакачи аллақачон унинг хатарини сезиб, таълим программасини ўзгартиришни бошлаган. Шунинг учун ўзгартирувчи сиёсий ақидавий сақофат билан ёшларни тарбияладиган, улардаги умидсизликни ўлдирадиган, хаёлпарастларнинг шубҳаларини олдини оладиган ва уларни бешигидаёқ йўқ қиладиган онг зарур. Бу шундай ишки унда даъватчилар, оила, сақофат эгалари бирга иштирок этиши зарур ва унда таълимнинг ҳам роли бор.

2 – Яхши намуна: Ёшлардан намуна моделларини ишлаб чиқариш керак. Улар ёшларга исломий мабдаий намуна бўлсинлар ҳамда мактаб, университет, клуб ва кўчада ёшлар билан ҳамроҳлик қилсинлар.

3 – Жамойй ҳаракат: бу тўғри тарғибот тизими бўлиб, ёшларни ишончсизлик тўлқинларидан сақлайди, уларни соғлом муҳитга солиб, ўзаро биродарларга айлантиради.

4 – Қарама-қарши медиа: Атеистлар, тухматчилар ва собит қоидаларни инкор этувчиларнинг ҳужумларига қарши туриш учун тарғибот платформаларидан фойдаланиш ва уларни энг янги тасвир билан жиҳозлаш ҳамда уларнинг мазмунига тарғиб қилиш ва уларни кенг тарқатиш.

Эй ёшлар, душманларингиз сизларни қанчалик кучли эканингизни билишди ва сизни бўйсундиришга қарор қилишди. Шундай экан, уларга қарши чиқинг. Чунки сизлар қанчалар арзимас бўлса-да яшашга рози бўладиган яҳудий халқ эмассиз. Шунингдек, сизлар ўз динларини роҳибларнинг расм-русумига айлантирган насроний халқ эмассиз. Сизлар Аллоҳ мағлубиятни ҳаром қилган Уммат фарзандларисиз.

﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

«Куфрга қарши курашда (сустлашмангиз) ва ғамгин бўлмангиз! Агар (ҳақиқий) иймон эгалари бўлсангизлар, сизлар устун бўлгувчидирсизлар» [Оли Имрон 139]

Сизлар на Парвардигори ва на Росули арзимас бўлишга рози бўладиган Умматсиз. Росул ﷺ айтадилар:

«إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا»

«Албатта Аллоҳ Таоло юксак ва шарафли ишларни яхши кўради. Бемаъниларини эса ёмон кўради».

Майин сочли ва аёллик овозига эга бўлганлар ёш юлдузлар ҳисобланмайди. Аксинча илмонийларнинг овозини ўчириб, шубҳага тушиб қолганларнинг имонларини мустаҳкамлайдиган ва олдидан атеистлар қочиб кетадиган ёшлар – ёш юлдузлардир!... Ёш юлдузлар сиёсатчиларнинг ўйинларини фош этувчи, ўз халқига золимларнинг фитналарини очиб берадиган ва уларнинг найрангларига алданмайдиган онгли, фикр мулоҳазали қаҳрамонлардир... Ёш юлдузлар Қуръон оятлари билан қуролланган ва суннатга чақирадиган ҳамда шу иккиси билан ўз биродарлари ва Умматининг фарзандларига йўл кўрсатадиган йигитлардир... Ёш юлдузлар ўзи ва хоҳишлари учун яшамайди, аксинча ўз рисолати ва мабдаси учун яшайди. Атрофидагилар қанчалик пасткаш бўлмасин, мабдаси ва рисолатини қадрлайди, пасткашлар қанчалик эгилмасин, ўз дини билан бошини кўтаради.

Эй ёшлар: Сизнинг кучингиз, хотирангиз, тилингизнинг равонлиги, интернет фани ва мулоқот усулларини билишингиз сақофатингиз, тажрибангиз ва маърифат доиралари... буларнинг барчасини сизга Аллоҳ ато этган, улар Пайғамбарингиз ўз динини қўллаб-қувватлаш учун сизга мурожаат қиладиган ўриндир. Улар Исломни ёмон кўрсатиш учун олиб борилаётган оламшумул курашдаги қуролингиздир. Уларни занг босишига йўл қўйманг, балки уни ҳимоя қилишда кучингизни кўрсатинг. Эҳтимол, Аллоҳ Таоло мана шу қийинчиликдан кейин енгилчиликни, мағлубиятдан кейин нусратни кўрсатар. Шунда бу Уммат ёшларидан бирининг қўлида уқоб байроғи мўминларнинг қалбини даволовчи ва азиз тарзда кўтарилади. □

**Уммон муфтиси Фаластин масаласига нисбатан содир
этилган энг катта хато ҳақида гапирди**

Уммон султонлиги муфтиси шайх Аҳмад ибн Ҳамд Халилий Фаластин масаласининг ақидавий масала эканлигига урғу берар экан, уни ватан ва ирққа алоқадор араб масаласига айлантириш тарихдаги энг катта хато бўлганини айтди. У ўзининг твиттердаги саҳифасида қуйидагича изоҳ қолдирди: «Фаластин масаласи миллий ёки бирон бир халққа тегишли масала эмас, балки ақидавий масаладир. Чунки у фақат ернинг босиб олинишигагина алоқадор эмас, балки унинг энг эътиборли жиҳати пайғамбарлар тарихида чуқур илдизга эга бўлган муқаддас исломий жойларнинг босиб олиниши, шунингдек, мустаҳкам иймоний ақида мезонида юксак ўринга эга бўлган қадриятларнинг оёқ-ости қилинишидир. Шу боис, Аллоҳга ва охират кунига иймон келтирган ҳар бир мўмин унинг устида ғаюрлик қилиши ва у учун қўзғалиши лозим». «Фаластин масаласи билан боғлиқ тарихий хато муборак Ақсо масжидининг босиб олинишга олиб келди. Биз Аллоҳ Ислом билан эҳтиром кўрсатган қавмиз. Ислом бизнинг бошпанамиз бўлиб, азизлигимиз ундадир. Агар биз Исломдан бошқа нарсадан азизлик истасак, Аллоҳ бизни хор қилади. Масжидул Ақсонни, қолаверса, босиб олинган ҳар бир қарич ерни покиза қўллар, Аллоҳга боғланган қалблар, шунингдек, Аллоҳдан қўрқиб йиғлаб хатоларини кўз ёшлари билан ювадиган кўзларгина озод қилади. Шунинг учун маъруфга буюриб, мункардан қайтарадиган, ерда Аллоҳнинг динини қоим қиладиган, инсонлар учун чиқарилган энг яхши Уммат бирлашмоғи лозим – дея таъкидлади у.

Ал-Ваъй: Ҳукмдор хўжайинларига эргашаётган бошқа муфтилардан фарқли ўлароқ, бу муфти мусулмонларнинг турли масалаларига нисбатан эҳтиромга лойиқ позицияларга эга. Бироқ, унинг ўз юртида ва мусулмонларнинг бошқа юртларида Аллоҳ нозил қилган шариатдан бошқа қонунлар билан ҳукм юритилиши масаласида бизга ўз позициясини билдириши унинг зиммасида қолмоқда!

**Россия кучларининг Суриядан чиқиб кетиши ҳақидаги
хабарлар қанчалик тўғри**

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>Суриядаги Россия кучларининг ўз ўрнини ўзгартириб, баъзи минтақалардан қисман чиқиб кетгани, шунингдек, руслар билан келишган ҳолда бўшлиқни тўлдириш вазифасини ўз зиммасига олган Эрон кучларининг таъсири кучайиши ҳисобига Россиянинг таъсири пасайгани ҳақидаги хабарлар кетма-кет келмоқда. Сўнги бир неча кун ичида Сурия жуғрофияси Россия кучлари томонидан амалга оширилган қайта жойлаштириш саҳнасига айланди. Буни кўплаб манбалар, жумладан, Россия муҳолафат газетаси «MoscowTimes» тасдиқлади. Газетага кўра, Россия президенти Владимир Путин Украина шарқидаги Донбас вилоятини аннексия қилиш бўйича тўхтаб қолган кампанияни қўллаб-қувватлаш учун Суриядаги амалиётларни қисқартиришга мажбур бўлган. Газета хос манбаларга таяниб, Россия кучларининг ҳарбий пунктлардан чиқиб кетганини тасдиқлади.</p>		
<p>Россиянинг ҳарбий ҳаракатлари Ҳасакадаги Қамишли аэропорти, Ҳомсдаги Тайфур аэропорти ва Сурия жанубидаги ҳарбий пунктларда кузатилган. Бу эса, Эрон Инқилобий гвардияси томонидан қўллаб-қувватланган жангарилар сони бу ва бошқа ҳудудларда ортганини кўрсатади. Босқинчи (Исроил) кучларининг Сурия жанубидаги Қунайтарада Эрон томонидан қўллаб-қувватланган жангарилар мавжудлиги қайд этилган ҳарбий объектларни бомбалаши ҳам буни тасдиқламоқда. Бу объектларнинг бомбаланиши Сурия режими президенти Башар Асад Эронга сафар қилганидан, шунингдек, Сурияда Эроннинг ҳарбий иштироки кучайгани ҳақидаги хабарлар пайдо бўлганидан кейин бўлган. Баъзиларнинг фикр билдиришича, Россия кучлари сонининг қисқариши воқеий иш бўлиб, айти пайтда Россия учун Украина устувор масалага айланган ва Сурия иккинчи ўринга тушган. Бу эса, Эроннинг (Исроил)га таҳдиди даражаси юқори эканини англатади.</p>		
<p>Ал-Ваъй: ҳеч шубҳа йўқки, яқинда Сурия майдонида жиддий ўзгаришлар юз беради. Масалан, Россия ўзининг ҳарбий бўлинмаларини «жанговар тажриба орттиришиб бўлди», деган ҳужжат билан Украинадаги жангларда</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймади ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>фойдаланиш учун олиб чиқиб кетади. Ўзининг Суриядаги асосий таянчи бўлган чечен жангариларини ҳам – улардан Украинадаги урушда фойдаланиши учун – олиб чиқиб кетади. Ҳатто Сурия режимига қарашли жиноий секта кўнгиллилларидан ташкил топган жангарилар ҳам молиявий васвасаларга учиб чиқиб кетади... Бу ҳақда оммавий ахборот воситаларида кўп гапирилмоқда... Аллоҳ Таолодан сўраймизки, рўй бераётган бу воқеларда Работ замини бўлган Суриядаги мусулмонлар учун яхшилик бўлсин... Аллоҳ Таоло мусулмонларни ўлдиришда иштирок этганларнинг ҳар биридан, уларни ўзлари содир этган жиноятлардан ҳам жирканчлироқ жиноятга дучор қилиш билан ўч олсин.</p>		
<p>(Исроил) расмийси Сисийга инсон ҳуқуқлари бўйича босимни тўхтатишга чақирди</p>		
<p>Американинг «Axios» веб-сайти берган хабарга кўра, (Исроил) миллий хавфсизлик маслаҳатчиси Эял Холат Тель-Авив университети бошқарув кенгаши олдида қилган лекциясида Ғарб давлатлари минтақанинг регионал хавфсизлик тизимида Мисрнинг муҳим давлат эканини эътиборга олган ҳолда, президент Абдулфаттоҳ Сисийга инсон ҳуқуқлари масаласида босимни тўхтатиши кераклигини айтди. (Исроил) ҳам, Қўшма Штатлар ҳам хавфсизлик масаласида Мисрни асосий ҳамкор деб билади ва босқинчи ҳукумат муносабатларни инсон ҳуқуқлари масаласидан устун қўйиш керак, деб ҳисоблайди. (Исроил) расмийсининг таъкидлашича, «Сисий ҳукуматида демократик давлатларга қараганда аёлларнинг сони кўп. Аммо у ҳали ҳам фуқаролик ҳуқуқи масалаларида ўз халқини таҳқирлагани учун ҳужумга учрамоқда». Апрель ойида эълон қилинган АҚШ давлат департаментининг инсон ҳуқуқлари бўйича йиллик ҳисоботида Миср ҳукумати ёки ҳукумат вакиллари томонидан содир этилган бир қатор қонунбузарликлар, жумладан, суд қилмай ўлдириш, зўравонлик билан йўқотиб юбориш, ўзбошимчалик билан ҳибсга олиш, қийноқ қўллаш ва сўз эркинлигига чекловлар қўйиш каби ишлар қайд этилган.</p> <p>Ал-Ваъй: Сисий ҳақида қисқа қилиб айтадиган бўлсак, у Американинг ҳам, (Исроил)нинг ҳам асосий иттифоқчиси ва</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>хавфсизлик бўйича ҳамкори бўлиб, унга қарши ҳеч қандай айблов ёки санкция жорий қилинмайди. Агар Америка уни айблайдиган бўлса, демак унинг ўз халқига қарши ёмонликлари ошкора бўлиб, сукут сақлаш мумкин бўлмай қолган бўлади. Аммо, аслини олганда у Американинг манфаати учун бўлган ўзининг қонунбузарликларидан қўрқмайди!... Зеро, Сисийнинг ҳам, Американинг ҳам манфаати битта.</p>		
<p>Британия полицияси озиқ-овқат ўғриларига нисбатан юмшоқ муносабатда бўлишга чақирди</p>		
<p>Коронавирус инқирози ва Украинадаги уруш натижасида мамлакат бошдан кечириётган иқтисодий оқибатлар манзарасида, Британиядаги полиция ходимлари озиқ-овқат ўғриларига юмшоқ муносабатда бўлишни маслаҳат беришди. Daily Mail веб-сайтига кўра, янги полиция нозири (собиқ Мерсисайд полицияси бошлиғи, ўтган ойда полиция бош инспектори лавозимини эгаллаган) Энди Кук бу таклифни олға суриб, зобитлар овқат учун ўғирлик қилганларни судга тортиш яхшими ёки яхши эмасми, деб ўйлаб кўришлари керак, деди. Полиция бошлиғи турмуш қийинчиликларининг кучайиши жиноятчиликнинг кўпайишига олиб келишидан огоҳлантирди. Шу билан бирга, у полицияга «ҳуқуқни муҳофаза қилиш билан боғлиқ бундай масалалар энг яхши тарзда ҳал қилинишини таъминлаш учун» ўз «ихтиёридан» фойдаланишни маслаҳат берди. Кук ўзига «шахсларнинг ўғирлик қилишига мутлақ ҳуқуқ беряпти» ёки «қашшоқлик туфайли жиноят содир этган шахсларни кечиришга чақиряпти», деб қаралишини истамаслигини айтди. Лекин бу талаб чакана савдо билан шуғулланувчи савдогарлар ғазабини кўзғади. Улар: «дўконларни ўғирлашга жиддий эътибор бермаслик керак, деган таклифни айтиш масъулиятсизликдир» дея огоҳлантиришди. Британия Чакана Савдо Иттифоқи вакили Том Айронсайд бу ғояни рад этиб, «буни таклиф қилиш масъулиятсизлик», деди. У яна «Дўкон ўғрилиги кўпинча аксарияти аёллар бўлган чакана савдо ходимларига нисбатан зўравонлик қилинишига олиб келади», дея қўшимча қилди.</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>Ал-Ваъй: Бу – ўзини энг кўҳна демократик давлатлардан бири деб ҳисоблаган, иқтисоди энг кучли иқтисодлардан ва давлати кучли мустамлакачи давлатлардан бири бўлган Британиядир... Шу ўринда савол туғилади: Инқироз, пандемия ва урушлар даврида одамларнинг эҳтиёжларини таъминлайдиган ҳамда одамларни жиноят ва ўғирлик қилишга мажбур қилмайдиган альтернатива тизим қани?!</p>		
<p align="center">Politico: «Путин патриархи» глобал черков остракизмга (бадарғасига) дуч келмоқда</p>		
<p>«Politico» журнали православ черкови етакчиси Патриарх Кириллни «Путин патриархи» деб атаб, Украинага бостириб кирилишидан бир неча ҳафта ўтгач, унинг халқаро остракизм чақирқиқларига дуч келганини ёзди... Журнал Кириллни «Кремлнинг қўшнисига ҳужумини қўллаб-қувватлаш учун» ўзининг Москвадаги кучли мавқеидан фойдаланганликда айблади. Кирилл бу жангни черков билан дажжол ўртасидаги курашга ўхшатди. 27 феврал куни у «Россиянинг Украинага бостириб кириши Россия билан Украина ўртасидаги тарихий бирликка қарши уришаётган «ёвуз кучга» қарши курашдир» дея билдирди. Путинга ўхшаб Кирилл ҳам Ғарбга қарши туришда консерватив қадриятларни тан олади. Кирилл Москвадаги оммавий ибодатда: «Мамлакатимиз учун оғир бўлган ушбу даврда парвардигордан ҳар биримизнинг ҳокимият атрофида бирлашишимизга ёрдам беришини сўраймиз», деди. У яна «Бу – халқимиз ўртасидаги чинакам ҳамжиҳатликни, ташқи ва ички душманларни қайтаришга қодирлигимизни кўрсатади» – деб қўшимча қилди.</p>		
<p>Дунёда 150 миллионга яқин издоши бўлган рус православ черкови раҳбари Украина босқинини қўллаб-қувватлаб, бир неча ваъз ўқиди. Журнал Патриарх Кириллга қарши шикоятларнинг узун ва хунуклигини айтади. Журналда келишича, Роб Шинг исмли евангелист вазир рус православ черковини Бутун Жаҳон Черковлар Кенгашидан чиқариб юбориш кампаниясини уюштиришга ёрдам бермоқда. Иккинчи жаҳон урушидан кейин таъсис этилган бу кенгаш қароргоҳи Женевада жойлашган халқаро ташкилотдир. Ташкилот бош котиби рус православ черковини кенгашдан</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>чиқариб юбориш йўғилишнинг иш жадвалида бўлишини белгилаган.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Бу – катта черковлар ўртасидаги келишмовчиликнинг чуқурлигини кўрсатади. Шу ўринда Аллоҳ Таолонинг бундай бўлинишлар ҳақида айтган сўзларини келтирмаслик мумкин эмас. Аллоҳ Таоло айтади:</p>		
<p>﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا مِنْهُمُ مَنَّا ذِكْرًا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾</p>		
<p>«Бизлар насронийлармиз, деган кимсалардан ҳам аҳд-паймонларини олдик. Сўнг ўзларига эслатма қилиб берилган нарсалардан (кўп) ҳиссасини унутдилар. Бас, уларнинг ўрталарида то қиёмат кунигача буғзу адоватни авж олдирдик. Яқинда Аллоҳ уларга қилиб ўтган «ҳунар»ларининг хабарини беражак» [Моида 14]</p>		
<p>Россиялик руҳонийлар ўз мамлакатлари Украинада олиб бораётган урушни рад этишларини эълон қилишди</p>		
<p>Айтилишича, россиялик руҳонийлар Россиянинг Украинага ҳужум қилишини қўллаб-қувватлаган ўз бошлиқлари Патриарх Кириллдан фарқли ўлароқ, ўз мамлакатларининг Украинада олиб бораётган урушни қораловчи позицияни эълон қилишди. 89 ёшли ота (отец) Георгий Эделштейн француз ахборот агентлигига берган интервьюсида: «Мен ёмон руҳоний бўлишдан қўрқаман. Чунки мен ҳар доим ҳам барча урушларга қарши чиқмаганман», деди. 25 феврал куни веб-сайтта эълон қилинган ва эълон қилинганидан кейин ўчириб ташланган номага отец Георгий имзо чеккан. Бу номада бундай келади: «Украиналикларнинг қонига нафақат буйруқларни бажараётган рус қўмондонлари ва аскарларининг, балки бу урушни қўллаб-қувватлаётган ёки сукут сақлаётганларнинг ҳам қўллари бўялди».</p>		
<p>Кострома архиепархиеси раҳбари архиепископ Верапонт ҳам бу агрессияни қоралади. Бироқ норозилик шу билан тўхтаб қолмади. 6 мартдаги масса пайтида (оммавий ибодатда), отец Бурдайн бу можаро ҳақида салбий сўзларни айтди. Ўша куннинг ўзида у полиция бўлимига чақирилиб,</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَخُونُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймади ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>сўроқ қилинди. 10 март куни у «армияга тўхмат қилиш» айби билан 35 минг рубль (440 евро) жаримага тортилди. Бу янги жиноят бўлиб, такрорий қонунбузарлик содир этилгудек бўлса, қонун бўйича жиноятчи уч йилга озодликдан маҳрум қилинади. Ўз навбатида, 50 ёшли Бурдайн Россиянинг ҳужумига қарши ўз позицияга содиқ қолди. Унинг сўзларига кўра, ушбу низони танқид қиладиган рус православ руҳонийларининг сони оз. Чунки кўпчилик «ташвиқотлар» таъсирига тушиб қолган ва юқори савияда билимга эга эмаслар. Бундан ташқари, жазо ва қонуний чоралардан қўрқув мавжуд. Унинг айтишича, полиция унинг уйи ва машинасини суратга олиш учун келган.</p>		
<p>Россия аскарлари Украинада жанг қилишдан бош тортмоқда</p>		
<p>Гардиан газетаси Украинага қарши урушда қатнашишдан бош тортган рус аскарлари ва уларни Россия қонунчилигига кўра кутаётган қисматга ойдинлик киритган мақолани нашр қилди. Бундай вариантни танлаган аскарларга маслаҳат бериб келаётган адвокат Михаил Баняш: «Россия ҳарбий қоидаларига кўра, Украинада жанг қилишдан бош тортган аскарлар ишдан бўшатилиши мумкин, бироқ жавобгарликка тортилиши мумкин эмас», дейди. У «юзлаб ва юзлаб» аскарлар жангга юборилмаслик бўйича маслаҳат олиш учун унинг жамоаси билан алоқада бўлганини қўшимча қилди.</p>		
<p>«Қўмондонлар ўз аскарларини агар қаршилиқ қилсалар, қамоқ жазоси билан қўрқитмоқчи бўлишади. Аммо биз аскарларга осонгина «йўқ» деб айтишлари мумкинлигини айтаемиз», дейди у. Баняш жанг қилишдан бош тортган аскарларга нисбатан жинойий иш очилганидан хабари йўқлигини қўшимча қилади. Унга кўра, агар аскар рус ерларида бўлганида жанг қилишдан бош тортса, жинойий иш очиш учун қонуний асос йўқ. Бир қанча аскарлар «гўшт майдалагичга» бориш ўрнига ишдан бўшатилишни ёки бошқа жойга кўчирилишни танлайдилар. Баняш Россия ҳарбий қонунларига ишора қилиб, агар Россия кенг қамровли уруш эълон қилса аскарга жанг қилишдан бош тортиш қийин бўлишини айтади. Унинг таъкидлашича, «уруш даврида қоидалар тамоман бошқача бўлади, чунки урушдан бош</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>тортган одим оғир жазога тортилади». Ҳарбий экспертлар ва ғарблик ҳукуматларнинг таъкидлашларича, Россия Украина урушида жуда муҳтож бўлаётган нарса пиёда аскарларнинг етишмаслигидир. Ғарблик расмийларга кўра, Москва феврал ойи бошида асосий қуруқликдаги жанговар кучларнинг қарийб 80 фоизини, яъни 150 минг аскарни урушга сафарбар қилган. Аммо «Гардиан» хабарига кўра, ҳарбий техника муаммолари, ёмон ҳарбий вазият ва Украинанинг қаттиқ қаршилиги ушбу армияга катта зарар етказган.</p> <p>Ал-Ваъй: Шубҳасиз, бу уруш Россияга жиддий зарар етказди. Унинг кучли томонларидан кўра кўпроқ заиф томонларини очиб беради. Афтидан, бугун бу давлат дуч келаётган асосий муаммолардан бири бу аскарлари сонидаги етишмовчилик ва бу нарса уруш давом этгани сари янада кўпроқ фош бўлади. Буни Россия бошқаларнинг, жумладан мусулмонларнинг ёрдами билан қоплаши мумкин. Бас, мусулмонларга урушда бу икки томон (Россия ёки Украина) тарафида туриб урушда қатнашмоқлари ҳаромдир. □</p>		

ҚУРЪОНИ ҚАРИМ СУҲБАТИДА

﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾

«... Бас, ким тоғутдан юз ўгириб, Аллоҳга иймон келтирса, мустаҳкам ҳалқани ушлабди...»

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾ اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۗ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾﴾

«Динга зўрлаб (киритиш) йўқдир. (Зеро) ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди. Бас, ким шайтондан юз ўгириб, Аллоҳга иймон келтирса, у ҳеч ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқани ушлабди. Аллоҳ эшитгувчи, билгувчидир. Аллоҳ мўминларнинг дўстидир. Уларни қоронғи зулматлардан ёруғлик-нурга чиқаради. Кофирларнинг дўстлари эса шайтонлардир. Улар кофирларни ёруғлик-нурдан қоронғи-зулматларга чиқарадилар. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажақлар»

[Бақара 256-257]

Ушбу икки оят тафсирида Ибн Касир бундай дейди: Аллоҳ Таоло

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾

(Динга зўрлаб (киритиш) йўқдир), демоқда. Яъни «бирор кишини Ислом динига киришга мажбурламанг» маъносидадир. Чунки Исломнинг далил ва ҳужжатлари очиқ ва ёрқиндир, унга кириши учун ҳеч кимни мажбурлашга ҳожат йўқ. Аксинча, Аллоҳ кимни Исломга ҳидоятласа, қалбини очса ва ақл-идрокини чароғон қилса, далил асосида Исломга киради. Аллоҳ кимнинг қалбини кўр қилиб қўйса, қулоғи ва кўзини муҳрлаб қўйса, уни динга мажбурлаб киргизишнинг фойдаси йўқ. Муфассирлар ушбу оятнинг ҳукми умумий бўлса-да, лекин унинг нозил бўлишига ансорлардан бир жамоа сабаб бўлганини айтадилар.

Ибн Жарир ривоят қилган ҳадисда Ибн Аббос айтади: Бир аёлнинг фарзанди турмас эди. Шунда у аёл, агар боласи ўлмай туриб қолса, уни яҳудий қилиши ҳақида ўзига ўзи сўз берди. Бану Назир чиқариб юборилгач, уларнинг орасида ансорларнинг болалари ҳам бор эди. Ансорлар болаларимизни уларга ташлаб қўймаймиз дейишди. Шунда

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾

(Динда зўрлаб (киритиш) йўқдир. Зеро ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди), ояти нозил бўлди. Абу Довуд ва Насоий ривояти... Ушбу ҳадисни Ибн Абу Хотам ва Ибн Ҳиббонлар ўз саҳиҳ тўпламларида ривоят қилишган. Шунингдек, Мужоҳид, Саид ибн Жубайр, Шаъбий, Ҳасан Басрий ва бошқалар «бу оят худди мана шунинг учун нозил бўлган», дейишган. Муҳаммад ибн Исҳоқ ибн Аббосдан шу сўзларни келтирган: Ушбу оят Бану Солим ибн Авфдан бўлган Ҳусайний исмли ансорий ҳақида нозил бўлган. Унинг икки насроний ўғли бўлиб, ўзи мусулмон эди. У киши Набий ﷺ га: Улар насронийликдан бошқасини хоҳлашмаяпти, уларни (Исломга) мажбурлаб киргизайми? – деган эди, Аллоҳ Ушбу оятни нозил қилди.

Аллоҳ Таолонинг

﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

(Ким тоғутдан юз ўгириб, Аллоҳга иймон келтирса, у ҳеч ажраб кетмайдиган ҳалқани ушлабди. Аллоҳ эшитгувчи ва билгувчидир), деган қавлига келсак, унинг маъноси шуки, ким Аллоҳга ширк келтирмаса, бутларни тарк этса ва шайтон чақираётган Аллоҳдан бошқага ибодат қилишни тарк қилса, Аллоҳни ёлғиз деб билиб, Унгагина ибодат қилса ва Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқ деб гувоҳлик берса у

﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾

(Ҳеч ажраб кетмайдиган ҳалқани ушлабди). Бошқача айтганда, ўз ишида сабот билан турибди ва тўғри йўлни ушлабди. Абулқосим Бағавий айтади: Абу Руҳ Баладий Ахваз Салом ибн Салимдан, у Абу Исҳоқдан, у эса Ҳассондан, яъни ибн Фойд Абасийдан ривоят қилишича, Умар رضي الله عنه бундай дейди: Албатта жиbt сеҳрдир, тоғут эса шайтондир. Жасурлик ва қўрқоқлик эркак кишида бўладиган

ғаризалардир. Жасур одам ўзи танимаган киши билан жанг қилади, қўрқоқ эса онасидан ҳам қочади. Албатта эркак кишининг олийжаноблиги – у форс ёки набатий бўлишидан қатъий назар – динидир, тақдирлашга арзийдиган иши эса хулқидир. Ибн Жарир ва ибн Абу Хотам Саврийдан шундай ривоят қилишган: Тоғут сўзининг маъноси энг кучли шайтон деганидир. Чунки бу жоҳилият аҳли шуғулланган бутларга ибодат қилиш, улардан ҳукм сўраш ва ёрдам сўраш каби барча ёмон ишларни ўз ичига олади.

﴿فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا﴾

(Ҳеч ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқани ушлабди) қавлининг маъноси диндан энг кучли сабабни ушлабди деганидир. У ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқага ўхшатилмоқда. Чунки у ўзи пишиқ, кучли, мустаҳкам эшилган ва боғлаганда ўта бақувватдир. Шунинг учун

﴿فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

(Ҳеч ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқани ушлабди. Аллоҳ эшитгувчи, билгувчидир), деяпти. Мужоҳиддан (**بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ** мустаҳкам ҳалқа – иймондир), дегани нақл қилинган. Саъдий эса Ислом деган. Саид ибн Жубайр ва Заҳҳоклар Ла илаҳа иллаллоҳ деса, Анас ибн Молик уни Қуръон деган. Солим ибн Абул Жаъд уни Аллоҳ йўлида яхши кўриш ва Аллоҳ учун ғаблабланиш деган... Ибн Касир: Бу сўзларнинг барчаси саҳиҳ ва уларнинг ўртасида зиддият йўқ дейди.

Муоз ибн Жабал

﴿لَا انفِصَامَ لَهَا﴾

(Ҳеч ажраб кетмайдиган) қавли ҳақида «жаннатга киргунча узилмайдиган» маъносида деган. Имом Аҳмад Муҳаммаддан, у эса Қайс ибн Ибоддан ривоят қилиб айтади: Масжидда ўтирган эдим, юзида хушўнинг аломати бўлган бир киши келди-да, қисқа қилиб икки ракат намоз ўқиди. Қавм у ҳақда бу киши жаннат аҳлидан дейишди. У масжиддан чиққач, уйига киргунича ортидан кузатиб бордим. Сўнг уйига кириб, у билан суҳбатлашдим. У билан танишиб олгач, унга: Одамлар сен масжидга кирганингда шундай-шундай сўзларни айтишди дедим. Шунда у: Субҳаналлоҳ, ҳеч ким ўзи билмаган нарсани гапирмаслиги керак. Нима бўлганини сенга айтиб берай, мен Росулulloҳ ﷺнинг ҳаёт даврларида бир туш кўрдим ва уни Росулulloҳ ﷺга айтиб бердим. Тушимда мен бир

ям-яшил боғда эканман. (Ибн Авн унинг қанчалик яшиллиги ва кенглиги ҳақида айтди деган). Унинг ўртасида темир устунлар бўлиб, ости ерда тепаси осмонда эди. Энг тепасида бир ҳалқа бўлиб, менга тепасига чиқ дейилди. Мен чиқа олмайман дедим, олдимга бир хизматкор келди (Ибн Авн уни ёш ўсмир деган) ва орқамдан кийимимни кўтариб, чиқ деди. Шунда мен унга чиқиб ҳалқани ушладим. Ўша ҳалқа қўлимда пайтимда уйғониб кетдим. Сўнгра Росулulloҳ ﷺ га бориб тушимни айтиб бердим. Шунда у Киши ﷺ:

«أما الروضة فروضة الإسلام، وأما العمود فعمود الإسلام، وأما العروة فهي العروة الوثقى، أنت على الإسلام حتى تموت»

«Аммо боғ Ислому боғидир, устунлар Ислому устунларидир. Ҳалқа эса мустаҳкам ҳалқа бўлиб, сен ўлгунингча Исломда бўласан» дедилар. Ибн Авннинг айтишича, у Абдуллоҳ ибн Салом эди. Бухорий ва Муслимлар ўз саҳиҳ тўпламида Абдуллоҳ ибн Авндан ривоят қилишган. Бухорий уни бошқа йўл орқали, Муҳаммад ибн Сирийндан ривоят қилган.

Аллоҳ Таолонинг:

﴿اللَّهُ وَرِى الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

(Аллоҳ мўминларнинг дўстидир, уларни қоронғи зулматлардан ёруғлик-нурга чиқаради. Кофирларнинг дўстлари эса шайтонлардир. Улар кофирларни ёруғлик-нурдан қоронғи зулматларга чиқарадилар. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажаклар). Бу оятда Аллоҳ Таоло хабар бермоқдаки, ким у зотнинг розилигини истаса, уни нажот йўлларига ҳидоятлайди. Мўмин бандаларини куфр, шак-шубҳа ва гумон зулматларидан ёрқин, тиниқ, ёруғ ҳақиқат нурига олиб чиқади. Кофирларнинг дўстлари эса шайтондир. Шайтон уларга ўзларидаги жаҳолат ва залолатни зийнатли қилиб кўрсатади. Шунингдек, уларни ҳақ йўлидан куфр ва бўҳтонга чиқаради

﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

«Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажаклар». Шунинг учун ҳам Аллоҳ Таоло нур лафзини бирлик,

зулмат лафзини кўплик шаклида қўллади. Чунки ҳақиқат битта ва кўфрнинг тури кўп бўлиб, барчаси ботилдир.

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

«Албатта, мана шу Менинг Тўғри Йўлимдир. Бас, шу йўлга эргашинглар! (Бошқа) йўллarga эргашмангизки, улар сизларни Унинг йўлидан узиб қўяр. Шояд тақво қилсангиз, деб сизларни мана шу нарсаларга буюрди» [Анъом 153]

﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ﴾

«Зулматлар ва нурни таратган» [Анъом 1]

﴿عَنِ الِّيمِينِ وَالشَّمَائِلِ﴾

«Ўнгу сўлларига» [Наҳл 48]

Бундан бошқа бир қанча оятлар ҳам борки, уларда ҳақнинг ягоналиги ҳамда ботилнинг ўзига хослиги ва табақаланиши тўғрисида айтилади.

Ибн Абу Хотам айтади: Отам Али ибн Муяссарадан, у Абдулазиз ибн Абу Усмондан, у эса Мусо ибн Убайдадан ривоят қилишича, Айюб ибн Холид айтади: Аҳли нафслар тирилтирилур (ёки фитна аҳли тирилтирилур, деди), бас кимки иймонга мафтун бўлса, унинг мафтунлиги оқ ва нурли, ким кўфрга мафтун бўлса, унинг мафтунлиги қора ва қоронғи бўлади, деб ушбу оятни ўқиди.

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولِيَاءُ لَهُمُ الظُّلُمَاتُ يُخْرِجُوهُمْ مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

(Аллоҳ мўминларнинг дўстидир, уларни қоронғи зулматлардан ёруғлик-нурга чиқаради. Кофирларнинг дўстлари эса шайтонлардир, Улар кофирларни ёруғлик-нурдан қоронғи зулматларга чиқарадилар. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажаклар).

Ушбу икки оят ҳақида Саййид Қутбнинг Қуръон соясида номли тафсирида шундай келади:

Эътиқод масаласи – бу дин таъкидлаганидек – мажбурлаш ва зўрлаш масаласи эмас, балки тушунтириш ва идрокдан кейин қаноат ҳосил қилиш масаласидир. Дарҳақиқат, бу дин кучи ва тоқатига қараб инсон идрокига мурожаат қилиш учун келди. У ички фитратга мурожаат қилганидек, фикрловчи ақлга, ақли бор

туйғуга ва ҳаяжонли виждонга мурожаат қилади. У инсоний вужуд ва инсоний идрокнинг барча жиҳатларига ҳеч қандай мажбурловсиз, кузатувчиларини лол қолдирадиган моддий мўъжизалар билан мурожаат қилади. Лекин англаб, идрок қилиб бўлмайдиган ва ақл етмайдиган онг ва идрокдан ташқари нарсалар билан мурожаат қилмайди. Бу дин инсониятга мажбурловчи ғайритабиий нарсалар билан мурожаат қилмас экан, демак у зўрлаш ва куч ишлатиш билан мурожаат қилмаслиги табиийдир. Токи, инсоният бу динни тушунмай ва қаноат ҳосил қилмай, зўрлаш, қўрқитиш ва босим остида қабул қилишга мажбур бўлмасин.

Исломдан олдинги сўнги дин бўлмиш масиҳийлик дини император Константин томонидан қабул қилиши биланоқ Рим давлати уни қурол, қийноқ ва зулм воситалари билан ўрнатган. Олдинроқ бу динни ишонч ва муҳаббат билан қабул қилган кам сонли насронийларга нисбатан ҳам мана шундай шафқатсизлик ва ваҳшийлик услубини қўллаган эди. Мажбурлаш ва зўрлаш воситалари нафақат масиҳийликни қабул қилмаганларга қўлланилди, балки давлат мазҳабига кирмаган ва Масиҳнинг табиати борасидаги айрим эътиқодларда ўзгача фикрлайдиган масиҳийлар билан ҳам шафқатсиз муносабатда бўлди.

Шундан кейин Ислом келгач

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾

(Динда зўрлаб (киритиш) йўқдир. Зеро ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди), маъносидаги улўғ қоидани эълон қилди. Бу қоидада Аллоҳ Таолонинг инсонни ҳурмат қилиши, унинг иродаси, фикри ва ҳис туйғуларини ҳурмат қилиши очиқ кўриниб туради. Шунингдек, эътиқодга оид ҳидоят ва залолатга хос ишларни инсоннинг ўзига ташлаб қўйгани ҳамда амал қилиш ва ўзини ҳисоб-китоб қилиш масъулиятини унинг ўзига юклаб қўйгани намоён бўлади. Бу инсоний ҳурриятнинг ўзига хос белгиларидир. Йигирманчи асрда инсонни хўрловчи режимлар ва зўравон назариялар бу ҳурриятни инкор этди. Улар Аллоҳ Таоло эътиқод эркинлигини бериш орқали ҳурматлаб қўйган бу мавжудотга ўз қалбини ўзи ихтиёр этган ҳаёт ва унинг низомлари ҳақидаги тушунчалар билан тўлдиришига рухсат бермайди. Яъни улар давлат ўзининг инструкторив органлари орқали, сўнгра қонун ва қоидалари орқали кўрсатиб берадиган эътиқодгагина рухсат

беришади. Шахс давлат қабул қилган ва ушбу коинотнинг эгаси бўлмиш Аллоҳга иймон келтиришдан қайтарадиган таълимотни қабул қилиш керак ёки турли восита ва услублар орқали амалга ошириладиган ўлимга дучор бўлиши керак!... Ислом коинот ва ҳаёт ҳақидаги энг юксак тушунчадир ва шубҳасиз жамият учун энг тўғри йўлдир. У «**لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ**» деб нидо қилади ҳамда бошқалардан олдин мусулмонларга одамларни бу динга зўрлаб киргизмасликларини тушунтиради. Бошқа зўравон ва нуқсонли таълимот ва тузумлар қандай Исломга тенглаштирилиши мумкин, ваҳоланки улар давлат кучи билан зўрлаб киргизилади ва унга қарши бўлганларнинг яшашига йўл қўйилмайди?!

Бу ерда ибора мутлақ инкор шаклида келмоқда: «**لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ**» **динда зўрлаб киритиш йўқ**». Наҳв фани олимлари айтганидек мажбурлаш жинсини инкор қилиш бор. Яъни бошидаёқ инкор этиб, нафақат у билан шуғулланишдан қайтармоқда, балки оламда бундай иш содир бўлиши мумкин эмас, демоқда. Инкор маъносидаги қайтарув, яъни нафи жинс далолати қатъийдир. Бу ердаги оқим инсон қалбига етиб, уни уйғотади, ҳидоятга чорлайди, тўғри йўлга етаклайди ва ёрқин бўлиб қолган иймон ҳақиқатини баён қилади ҳамда

﴿قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾

(Зеро ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди), таъкидлайди. Демак иймон – бу инсон излаши ва унга интилиши керак бўлган тўғри йўл-йўриқдир. Куфр эса, инсон нафратланиши ва сақланиши керак бўлган залолатдир. Воқелик ҳам шунини тасдиқлайди. Агар инсон иймон неъматини ҳақида яхшилаб ўйлаб кўрса, яъни иймон неъматини инсоний идрокка берган аниқ ва тиниқ тасаввур ҳақида, инсоний қалбга солган тинчлик ва хотиржамлик ҳақида ва инсон нафсида қўзғатган юксак эътибор ва соф туйғулар ҳақида ҳамда инсоний жамиятда рўёбга чиқарган ҳаётни тараққий эттиришга ундовчи тўғри, мустаҳкам ва соғлом низом ҳақида яхшилаб ўйлаб кўрса, инсон албатта тўғри йўлни топади. Бунини фақат тўғри йўлни тарк этиб, эгри йўлда юрадиган, ҳидоятни ташлаб, залолатни танлайдиган, хотиржамлик, тинчлик, юксаклик ва олийликнинг ўрнига адашиш, изтироб, тушкунлик ва янглишни танлайдиган аҳмоқларгина инкор этиши мумкин. Агар инсон мана шу жиҳатдан

иймон неъматни ҳақида яхшилаб ўйлаб кўрса, иймон ҳақиқатини янада кўпроқ тушунади.

﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا﴾

«Бас, ким шайтондан юз ўгириб, Аллоҳга иймон келтирса, у ҳеч ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқани ушлабди». Албатта кўфр кўфрга лойиқ бўлган нарсага, яъни «тоғут»га қаратилиши керак. Иймон эса иймонга лойиқ бўлган кучга, яъни «Аллоҳ»га қаратилган бўлиши керак.

Тоғут туғёндан олинган бўлиб, онга қарши туғён қиладиган, ҳақиқатга қарши чиқадиган, Аллоҳ ўз бандалари учун чизиб берган чегаралардан ўтиб кетадиган ҳар бир нарсани ифодалайди. Унда Аллоҳ ва У Зот йўл қилиб берган шариат борасида мустаҳкам ақида бўлмайди. Аллоҳга суянмайдиган ҳар қандай манҳаж, тасаввур, ҳолат, адабиёт ва анъана тоғутдир. Ким шуларнинг барчаси ва ҳар қандай туридан юз ўгирса ва Аллоҳга иймон келтирса, у зотга суянса нажот топади. Унинг нажоти ҳеч ажрамайдиган мустаҳкам ҳалқани ушлашида намоён бўлади. Бу ерда биз ўзимизни шуурий ва маънавий ҳақиқатнинг ҳис қилса бўладиган сурат олдида топамиз. Аллоҳга бўлган иймон ҳеч ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқадир. У узилмайдиган пишиқдир. Уни ушлаган киши нажот йўлини йўқотмайди. У ҳалокат ва нажот эгаси бўлган Зотга боғлиқдир... Иймон аслида, илк ҳақиқатга – яъни Аллоҳнинг ҳақиқатига – йўл топиш бўлиб, борлиқдаги барча ҳақиқатлар шунга асосланади. Иймон шунингдек, Аллоҳ ушбу мавжудот учун тузиб берган қонуннинг ҳақиқатига йўл топиш ҳамдир. Ким иймоннинг ажралмас ҳалқасини маҳкам ушласа, ўз Роббиси томон йўл топади, шунда у лойга ботмайди, ортада ҳам қолмайди ҳамда тентираб залолатга тушмайди.

﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

(Аллоҳ эшитгувчи, билгувчидир) яъни тиллардан чиққан сўзларни эшитади, қалбдаги яширин нарсаларни билади, деганидир. Унга боғланган мўмин адолатсизлик ва зулм қилмайди ва умидсизликка тушмайди.

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

(Аллоҳ мўминларнинг дўстидир, уларни қоронғи зулматлардан ёруғлик-нурга чиқаради. Кофирларнинг дўстлари эса шайтонлардир. Улар кофирларни ёруғлик-нурдан қоронғи зулматларга чиқарадилар. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажаклар). Бунда гапнинг оқими жонли, таъсирчан ва ҳис қилинадиган манзарада ҳидоят ва залолат йўлини тасвирляпти. Ҳидоят йўли қандай бўлишию залолат йўли нималигини тасвирляпти... Шунингдек, мўминларнинг дўсти бўлмиш Аллоҳ қандай уларнинг қўлидан тутиб, зулматлардан нурга олиб чиқишини ҳамда кофирларнинг дўсти шайтонлар уларнинг қўлидан ушлаб қандай нурдан зулматларга олиб чиқишини тасвирляпти. Бу жонли, ҳайратланарли ва таъсирли манзара бўлиб, унда тасаввур ҳар икки тоифани диққат билан кузатади. Бошқача айтганда, бу тасаввурни қўзғатмайдиган, туйғуга тегмайдиган, виждонни уйғотмайдиган ҳамда зеҳнларга фақат маъно ва лафзлар билан мурожаат қиладиган хаёлий ифода эмаслиги намоён бўлади. Агар биз Қуръоннинг тасвирлаш йўли нақадар юксаклигини билмоқчи бўлсак, мана шу жонли манзара ўрнига ҳар қандай хаёлий ифодани қўйиб кўрайлик. Масалан

الله ولي الذين آمنوا يهديهم إلى الإيمان. والذين كفروا أولياؤهم الطاغوت يقودونهم إلى الكفران
«Аллоҳ мўминларнинг дўстидир. Уларни иймонга етаклайди. Кофирларнинг дўсти эса шайтонлардир. Уларни куфрга етаклайди» десак, бу ерда ифода ўлади ва жонли тасвирланган теран ифода қаршисида ўзидаги тириклик ва ҳаракатни йўқотади. Оятда эса, бундай келяпти:

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الظَّالِمُونَ﴾
 يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

(Аллоҳ мўминларнинг дўстидир, уларни қоронғи зулматлардан ёруғлик-нурга чиқаради. Кофирларнинг дўстлари эса шайтонлардир. Улар кофирларни ёруғлик-нурдан қоронғи зулматларга чиқарадилар. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажаклар).

Албатта иймон нурдир, ўз табиати ва ҳақиқатида ягона нурдир. Куфр эса қоронғи зулмат бўлиб, унинг турлари кўп бўлса-да, барчаси зулматдир. Иймонни нур деб ва куфрни эса зулмат деб ифодалашдан кўра тўғрироқ ва аниқроқ ҳақиқат йўқ. Иймон нур бўлиб, у мўминнинг қалбига кириши биланоқ унинг вужуди ва

руҳи чарақлайди, атрофидагиларни нур, ёрқинлик ва софликка тўлдиради... Бу нур нарсалар, қийматлар ва тасаввурларнинг ҳақиқатини очиб беради. Натижада, мўминнинг қалби ўша ҳақиқатларни аниқ ва очиқ ҳамда ўз ўрнида барқарор кўради. Шунингдек, бу нур вужуд қонуни томон йўл очади, шунда мўмин у орқали ўзи ва вужуд қонуни ўртасидаги ҳаракатни мувофиқлаштиради. Мўмин Аллоҳга қараб юришида юмшоқлик ва енгиллик билан юради, зўравонлик қилмайди, зарбаларга тўқнашмайди ва у ер, бу ерда тентираб юрмайди. Унинг фитратидаги йўл очиқ ва маълумдир. У ягона нур бўлиб, ягона йўлга етаклайди. Аммо кўфр залолати турли зулматлардан иборат. Нафс ва шаҳват зулмати, адашиш ва сарсон-саргардонлик зулмати, кибр ва туғён зулмати, заифлик ва хорлик зулмати, риё ва мунофиқлик зулмати, тама ва очкўзлик зулмати, шак-шубҳа ва изтироб зулмати... ва ҳоказо сон-саноқсиз зулматлар бўлиб, улар Аллоҳнинг йўлидан узоқлашиш, Аллоҳдан бошқасига бўйсунуш ва Аллоҳдан бошқасининг режаси учун ишлаш оқибатида пайдо бўлади... Инсон мана шу турли туман зулматларга кирмагунича Аллоҳнинг яхлит нуруни ташламайди. Зулмат эгаларининг оқибати ўзларига лойиқдир

﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا﴾

(Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажаклар). Улар нурга эргашмас эканлар, жаҳаннамда абадий қолажаклар. Ҳа, нур ягона, у бўлинмайди, залолат эса турли-тумандир... Ҳақиқатдан кейин фақат залолат бўлади! □

**НУСРАТ ҚУЧИШ ҲАМДА ҚИЁМАТ КУНИГА ҚАДАР ИШНИНГ ҚАРОР
ТОПИБ, ҒОЛИБ БЎЛИШ ҲАҚИДА БАШОРАТ ҚИЛГАН ҲАДИСИ
ШАРИФЛАР... (2)**

– Бароъ ибн Озиб шундай ривоят қилади: Росулуллоҳ ﷺ бизни хандақ қазишга буюрдилар. Хандақ қазиш чоғида чўқмор ололмайдиган бир харсанг тошга йўлиқдик. Бу ҳақда Росулуллоҳга шикоят қилган эдик, у киши келиб, тўнини ечдилар ва тошнинг устига чиқиб, чўқморни олдилар. Сўнг бисмиллаҳ деб, тошни урган эдилар, унинг учдан бири синди. Шунда Росулуллоҳ ﷺ:

«اللَّهُ أَكْبَرُ، أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ السَّامِ، وَاللَّهُ إِنِّي لَأُبْصِرُ قُصُورَهَا الْحُمْرَ مِنْ مَكَانِي هَذَا»

«Аллоҳу акбар, менга Шом калитлари берилди. Аллоҳга қасамки, мен шу жойдан туриб, унинг қизил қасрларини кўряпман». Сўнг бисмиллаҳ дея яна урган эдилар, тошнинг яна учдан бири синди. Шунда у киши:

«اللَّهُ أَكْبَرُ، أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ فَارِسَ، وَاللَّهُ إِنِّي لَأُبْصِرُ الْمَدَائِنَ وَأَبْصِرُ قُصْرَهَا الْأَبْيَضَ مِنْ مَكَانِي هَذَا»

«Аллоҳу акбар, менга Форс калитлари берилди. Мен шу жойдан туриб Мадон ва унинг оқ қасрларини кўряпман», дедилар. Сўнг бисмиллаҳ деб яна бир урган эдилар тошнинг қолган қисми ҳам майдаланиб кетди. Шунда Росулуллоҳ ﷺ:

«اللَّهُ أَكْبَرُ، أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ الْيَمَنِ، وَاللَّهُ إِنِّي لَأُبْصِرُ أَبْوَابَ صَنْعَاءَ مِنْ مَكَانِي هَذَا»

Аллоҳу акбар, менга Яман калитлари берилди. Аллоҳга қасамки, мен шу жойдан туриб Санъони кўряпман», дедилар. (Имом Аҳмад ривояти). Ушбу ҳадис буюк фатҳлар ҳақида башорат қилмоқда ва бу башоратлар муслмонлар қамалда қолиб, душмандан ҳимояланиш учун хандақ қазиётган бир пайтда айтилмоқда. Яна унда муслмонлар мусибат ва изтироблар исканжасида турган бир пайтда, келажакда ушбу диннинг ғолиб бўлиши, унга форслар ва

византияликлар каби катта халқларнинг ўз аҳли ва бойликлари билан бўйсунити тилга олинмоқда. Бундан ташқари, ҳадисда хандақ қазити ишларида Росулulloҳ ﷺнинг ўзлари ҳам қатнашганлари айтилмоқда.

– Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади: Биз Росулulloҳ ﷺ атрофида ёзиб ўтирган эдик, У кишидан қайси шаҳар биринчи фатҳ қилинади, Константинополми ёки Римми, деб сўрашди. Шунда Росулulloҳ ﷺ:

«مَدِينَةُ هِرَقْلٍ تَفْتَحُ أَوْلًا. يَعْنِي قَسْطَنْطِينِيَّةً»

«Ираклининг шаҳри, яъни Константинопол биринчи бўлиб фатҳ қилинади», деб жавоб бердилар. Имом Аҳмад ривояти. Бу ҳадис фатҳ ҳақида мусулмонларга башорат бермоқда. Константинопол ва Рим насронийларнинг икки пойтахтидир. Ҳадис Исломнинг ҳукмрон бўлишига ҳамда унинг ҳукмронлиги ва юксалиши олам бўйлаб кенгайишига далолат қилади. Ибн Умар шундай дейди: Мен Росулulloҳ ﷺни шундай деб айтаётганини эшитганман:

«تَفَاتَلَكُمْ الْيَهُودُ فَتَسْلَطُونَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَقُولُ الْحَجْرُ يَا مُسْلِمُ، هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتَ فَاقْتُلْهُ»

«Сизлар яҳудийлар билан жанг қилиб, ғолиб бўласизлар. Шунда тошлар ҳам, эй мусулмон ортимда яҳудий турибди, уни ўлдир дейди». Бухорий ривояти. Агар бу икки ҳадисни бир-бирига қўшсак, улар ҳар иккиси ҳам саҳиҳ бўлиб, хушxabар берувчи ҳадислардир. Мусулмон одам уларни эшитганда ўз дини ишларига шўнғиб, мана шу хушxabарни рўёбга чиқариш учун ҳаракат қилади. Мусулмон ўз ўрнида ўтириб олиб, ўша кунлар келишини кутмайди. Агар бу ҳадислар бир-бирига қўшиладиган бўлса, Ислом дини барча динлар (насронийлик ва яҳудийлик) ва барча давлатлар устидан ҳукмрон бўлишини ҳамда Ёлғиз Аллоҳнинг калимаси олий бўлишини ифодалайди.

– Абу Ҳурайра ривоят қилган ҳадисда Росулulloҳ ﷺ айтадилар:

«بُعِثْتُ بِجَمَاعِ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، فَمَبِينًا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمِفْتَاحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ
فَوَضَعْتُ فِي يَدِي»

«Мен жамловчи калималар (Қуръон ва суннат) билан юборилдим. Менга (бир ойлик масофадан туриб) қўрқитиш (неъмат) берилди. Тушимда менга ер хазиналарининг калити берилди». Абу Ҳурайра айтади: «Росулulloҳ сизлар ўша хазиналарга эга бўласизлар деб кетдилар». Муттафақун алайҳ. Бу ҳадисда Уммат Росулulloҳ ﷺ дан кейин у кишининг йўлидан бориши ва шунинг учун Аллоҳ унга нусрат бериши ҳамда юртлар фатҳ бўлиши ва Уммат уларнинг бойликларига эга бўлиши ҳақида хушхабар бордир.

– Абу Умома Боҳилий ривоят қилган ҳадисда Росулulloҳ ﷺ шундай дейди:

«وَلَا يَزَالُ الْإِسْلَامُ يَزِيدُ، وَيَنْقُصُ الشِّرْكَ وَأَهْلُهُ، حَتَّى تَسِيرَ الْمَرْأَتَانِ لَا تَخْشِيَانِ إِلَّا
جُورًا، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا تَذْهَبُ الْأَيَّامُ وَاللَّيَالِي حَتَّى يَبْلُغَ هَذَا الدِّينُ مَبْلَغَ هَذَا
التَّجَمِ»

«Исломнинг кенгайиши давом этади, ширк ва унинг аҳли эса камайиб бораверади, ҳатто икки аёл бир жойга бориб қайтса фақат (золимнинг) зулмидангина қўрқади. Жоним қўлида бўлган зотга қасамки, ҳеч қанча вақт ўтмай, бу дин ушбу юлдузлар етган жойгача етиб боради». Табароний ўзининг Кабирида ривоят қилган. Бу ҳадисда Исломнинг мартабаси юлдузлар каби юксалиши ҳамда унинг нури ер юзига таралиши ҳамда у юлдуз каби бўлиб инсоният у орқали тўғри йўл топиши ва унинг таълимотларига эргашиши ҳақида хушхабар бор.

– Оиша رضي الله عنها айтади: Росулulloҳ ﷺ нинг охирги айтган сўзлари:

«لَا يُتْرَكُ بَجَزِيرَةِ الْعَرَبِ دِينَانِ»

«Араб ярим оролида икки дин бирлашмайди», дейиши бўлди. Аҳмад ривояти. Бу ҳадисда икки ҳарам юрти, ваҳий маскани, нур ва оятлар макони ва кўнгиллар ҳаваси бўлган

Араб ярим оролининг мартабаси ва уни куфр ифлослигидан ҳимоя қилиш зарурлиги ҳақида далил бор. Унинг ҳудуди тўғрисида Қомусда шундай дейилади: «Араб ярим ороли Ҳинд денгизи ва Шом денгизи ўраб турган, Дажла ва Фурот оралиғидаги, узунлиги Адан Абяндан Шомгача, кенглиги Жиддадан Ироққача бўлган жойдир». Бу ҳадис таклифий ҳадислардан бўлиб, мусулмонлар уни рўёбга чиқаришган. Лекин ҳозирги замон ҳоқимлари бугунги авлоддан ушбу ваъдага хилоф иш қилишларини хоҳлашмоқда.

– Абдуллоҳ ибн Ҳавола ривоят қилган ҳадисда Росулulloҳ шундай дейди:

«فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ تَكَفَّلَ لِي بِالشَّامِ، وَأَهْلِهِ»

«Аллоҳ Таоло мен учун Шом ва унинг аҳлини (куфр ёмонлигидан сақлашга) кафил бўлди». Имом Аҳмад ривояти. Бу саҳиҳ ҳадис бўлиб, унда Шом юртининг фазилати айтилган. Унда охириги замонда фитналар кўпайиши ва ўша фитналар замонида Аллоҳ Таоло Шомни сақлаши, Ислом таянчи Шомда бўлиши ҳақида айтилган. Бундан ташқари, бу ҳадисда мусулмонлар ҳис қилиб турган ва умид қилиб кутаётган нусрат хушxabари мавжуд. Хусусан, Росулulloҳ

нинг:

«وَعَفْرُ دَارِ الْمُؤْمِنِينَ الشَّامُ»

«Шом мўминлар диёрининг марказидир», деган ҳадисини кўшадиган бўлсак, Аллоҳ хоҳласа бу иш яқинда юз беради. Бугунги воқелик уни тасдиқламасада, эртанги воқелик тасдиқлайди. Кутган киши учун эртанги кун жуда яқиндир.

– Нофеъ ибн Утба ривоят қилган ҳадисда Росулulloҳ шундай дейди:

«تَغْرُونَ جَزِيرَةَ الْعَرَبِ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ، ثُمَّ فَارِسَ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ، ثُمَّ تَغْرُونَ الرُّومَ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ، ثُمَّ تَغْرُونَ الدَّجَالَ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ»

«Сизлар Араб ярим оролига ҳужум қиласизлар, Аллоҳ уни фатҳ қилади, сўнг Форс юртига уруш қиласизлар, Аллоҳ уни ҳам фатҳ қилади, ундан сўнг Румга қарши уруш қиласизлар Аллоҳ уни ҳам фатҳ қилади, Дажжолга қарши уруш

қиласизлар, Аллоҳ уни ҳам фатҳ қилади». Имом Муслим ривояти. Ушбу ҳадисда модомики муслмон Аллоҳ билан бирга экан, мағлуб бўлмаслиги ҳақида муслмоннинг иймонини қувватлаш бор. Ҳадисда Фатҳ калимасининг тўрт марта такрорланиши муслмонлар ҳар бир фатҳда Аллоҳ билан бирга бўлишига ва охириги замонгача ўз динлари билан бирга бўлишига ишора бор. Бу эса, Дажжолга қарши нусратда ўз аксини топади. Булар Ислом қувватининг бошқа динлар, ҳазоратлар ва қийматлар устидан ғолиб бўлиши ҳақида хушxabар берадиган ҳадислардан баъзиларидир. □

ТУЛАЙХА ИБН ХУВАЙЛИД ИБН НАВФАЛ

Муҳаммад ибн Каъб Қуразий айтади: Бану Асаддан бўлган ўн киши ҳижратнинг тўққизинчи йилида Саййидимиз Росулulloҳ ﷺ га элчи бўлиб келишди, уларнинг орасида Тулайха ибн Хувайлид ҳам бор эди. Улар келганда Росулulloҳ ﷺ саҳобалари билан масжидда ўтирган эдилар. Улар салом беришгач, орасидан биттаси: Эй Аллоҳнинг росули, биз Аллоҳ ягона, унинг шериги йўқ ва сиз унинг қули ва элчисисиз деб гувоҳлик берганмиз. Сиз эса бизга ўлжадан юбормадингиз, биз ортимиздагилар учун кўприкмиз деди. Шунда

﴿يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُوا عَلَيَّ إِسْلَمَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْتُكُمْ
لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾

«Улар сизга мусулмон бўлганларини миннат қилурлар. Айтинг: Сизлар менга мусулмон бўлганларингизни миннат қилманглар. Балки агар (имонингларда) содиқ бўлсангизлар, Аллоҳ сизларни иймонга ҳидоят қилганини миннат қилур» [Хужурот 17]
ояти нозил бўлди.

Тулайха хандақда гуруҳларга гувоҳ бўлган кишилардан эди. Араблар муртад бўлгач, Тулайха ва унинг Зоҳия аҳлидан бўлган укаси ҳам муртад бўлди. Абу Бакр Сиддиқ رضي الله عنه даврида Нажд ерида Пайғамбарликни ва унга Жаброил ваҳий олиб келаётганини даъво қилди. Тулайха билан мусулмонлар ўртасида бир неча воқеалар бўлиб ўтди. Холид ибн Валид иккаласига Собит ибн Арқам ва Аккоша ибн Муҳсинни элчи қилиб юборди. Шунда Тулайха улардан бирини ўлдирган бўлса, укаси иккинчисини ўлдирди. Натижада Холид улар билан Самийро ва Бузоха деган жойда жанг қилди. Холид билан бирга Уяйна ибн Ҳасан бор бўлиб, уруш пайти яқинлашгач, у Тулайханинг олдига келиб, сенга Жаброил келдими деб сўраган эди, у йўқ деб жавоб берди. Уяйна саволини икки марта такрорлаган эди, барчасида йўқ деб жавоб берди. Шунда Уяйна унга муҳтож бўлганинда ташлаб кетибдида деди. Тулайха эса: Ўз ҳаётингиз учун жанг қилинг, динга келсак, дин йўқ деди. Холид эса, уларни тор-мор қилди ва Аллоҳ Таоло Тулайхани хор қилди. Натижада у қочиб, Шомга борди. Абу Бакр вафот этгунича Ғассонийлар олдида қолди. Ривоят қилинишича, Тулайха дўстларининг мағлубиятини кўргач, ҳолингизга вой бўлсин, сизларни нима мағлубиятга учратди деб сўраган эди,

улардан бири буни сенга мен айтиб бераман. Бизнинг мағлуб бўлишимизга сабаб бўлган нарса шуки, биз ҳар биримиз шеригим мендан олдин ўлса эди дейишади. Лекин биз шундай қавмга йўлиқдикки, уларнинг ҳар бири шеригидан олдин ўлишни хоҳлашади, деди.

Шундан кейин Тулайха яна Исломга қайтди ва эҳром кийган ҳолда Маккага келди. Умар уни кўриб: Эй Тулайха сен икки солиҳ кишилар Аккоша ва Собитни ўлдирганингдан бери сени ёмон кўраман. Чунки улар Холид ибн Валиднинг энг илғор аскарларидан эди, деди. Шунда Тулайха деди: Эй мўминлар амири, Аллоҳ у иккисини мени қўлим билан ҳурматлади, лекин мени уларнинг қўли билан хорламади. Барча уйлар ҳам муҳаббат асосида қурилмаган. Лекин ҳар бир нарса оппоқ саҳифадан бошланади. Баъзида одамлар бир-биридан нафратлансалар ҳам қўл бериб кўришадилар. Тулайха шундан кейин Шом тарафга жиҳод қилиш учун кетди. Сўнг Ярмук ҳамда айрим Форс урушларига қатнашди. Тулайха жангдаги довюраклиги, жасурлиги ва урушни яхши билиши туфайли минг отлиқдан яхши эди. Тулайханинг Исломи соф Ислом бўлди ва у ношукрлик қилмади. У мусулмонлар билан бирга Қодисия ва Ноҳаванд жангларида қатнашди. Умар урушда Тулайха билан маслаҳатлашинглар, лекин унга бирон нарсада ваколат берманглар, деб ёзган эди. Тулайха йигирма биринчи йили Ноҳавандда Нўмон ибн Муқаррин, Амр ибн Маъдий Караблар билан бирга шаҳид бўлди. □

Британиянинг Daily Mail газетасига кўра, Канар оролида 80 минг киши иштирокида бўлиб ўтган улкан гей фестивал дунёда «маймунчечак» тарқалишига сабаб бўлгани тахмин қилинмоқда. Канар ороллари соғлиқни сақлаш идоралари «Maspalomas Pride» фестивалининг дунёда маймунчечак тарқалишига алоқадорлигига доир текширув олиб борилаётганига изоҳ бериб, иштирокчилар орасида Британиядан ва бутун Европадан келган минглаб одамлар борлигини таъкидлади. Газетада қўшимча қилинишича, Испания, Италия, Франция, Германия ва Қўшма Штатларда маймунчечак вирусини юқтиргани тасдиқланганларнинг бир қанчаси фестивалда қатнашганлар бўлган. Ушбу фестивал ҳар йили 5 майдан 15 майгача ўтказилади ва унга бутун дунёдан ўн минглаб зиёратчилар келади. Тахминларга кўра, фестивал иштирокчилари ўз мамлакатларига қайтишгач, касалликни юқтириб одамлар орасида тарқатишган. Ҳозир айтиш мумкин, шу фарз текширилмоқда. Соғлиқни сақлаш идораларидаги манба Испаниянинг EL Pais газетасига берган интервьюсида: «Мадридда вирус ташхиси қўйилган 30га яқин кишининг кўпчилиги ушбу тадбирда иштирок этган», деб айтди. Рейтер агентлиги маълумотларига кўра, касаллик ташхиси қўйилган одамларнинг ҳаммаси эмас, баъзилари гейлардир. Ўз навбатида, Бирлашган Қиролликнинг соғлиқни сақлаш хавфсизлик агентлиги Британия ва Европада кузатилган сўнгги ҳолатларнинг муҳим қисми «гей ва бисексуал эркеклар» эканлигини айтди. Мутахассисларнинг таъкидлашича, касаллик одамдан одамга яқин жисмоний алоқа, шунингдек, жинсий алоқа орқали юқиши мумкин.

Ал-Ваъй: Бу – ҳаёсиз ғарб ҳазоратининг меваларидан биридир. У бирон бир ҳаромга чақирмасдан, гуноҳни содир этмасдан, ёмонликни тарқатмасдан ва фаҳш ишларни зийнатламасдан ташлаб қўймайди... Ҳатто унинг ҳаёт ҳақидаги бузғунчи тушунчалари тарқалиши натижасида бутун дунё булғанди. Дунёни ундан тозалаш деярли умуминсоний, аниқроғи, Ислом Умматининг вазифасига айланди. Росулulloҳ ﷺ бугун дунёда тарқалаётган бундай касаллик ва ваболардан халқларнинг ҳалокати ва заволга юз тутишини баён қилган ҳадиси шарифларида Ўз Умматини огоҳлантирганлар. Абдуллоҳ ибн Умар رضي الله عنه дан ривоят қилинади: Росулulloҳ ﷺ ҳузуримизга келиб айтдилар:

«كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا وَقَعَ فِيكُمْ حَمْسٌ؟ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ تَكُونَ فِيكُمْ أَوْ تَدْرِكُوهُمْ: مَا ظَهَرَتْ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ يَعْمَلُ بِهَا فِيهِمْ عِلَاقِيَةٌ إِلَّا ظَهَرَ فِيهِمُ الطَّاعُونَ وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ فِي أَسْلَافِهِمْ، وَمَا مَنَعَ قَوْمَ الرِّكَاءَةِ إِلَّا مَنَعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ وَلَوْ لَا الْبَهَائِمُ لَمْ يَمْطَرُوا، وَمَا بَحَسَ قَوْمَ الْمِكْيَالِ وَالْمِيزَانَ إِلَّا أَحْدَلُوا بِالسِّبْيِ وَشَدَّهَ الْمُؤْنَةُ وَجَوْرَ السُّلْطَانِ، وَلَا حَكَمَ أَمْزَأُؤُهُمْ بَعِيرٍ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَذَابَهُمْ فَاسْتَنْقَدُوا بَعْضَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ، وَمَا عَطَلُوا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ ﷺ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ بِأَسْهُمِهِمْ»

«Бошингизга беш нарса тушса ҳолингиз не кечаркин?! Мен ўшандай кунда бўлишинглардан ёки ўша кунга етиб боришинглардан Аллоҳдан паноҳ сўрайман: Қайсики қавм аввал очикчасига қилинмаган фаҳш ишлари билан очик шуғулланадиган бўлса, уларда аждодларида бўлмаган ўлат ва касалликлар кўпаяди. Қайсики қавм молларидан закот бермаса, ёмғирдан маҳрум бўлади. Зеро, ҳайвонлар бўлмаганда, ёмғир мутлақо ёғмай қўяр эди. Қайсики қавм тарози ва ўлчовдан уриб қолса, қаҳатчилик ва тақчилликка ҳамда ҳокимлар зулмига дучор бўлади. Агар ҳукмдорлари Аллоҳ нозил қилган нарса билан ҳукм юритмаса, уларнинг устидан душманларини ҳукмрон қилиб қўяди. Шунда ўша душманлар уларнинг қўлидаги бойликларини тортиб олади. Агар Аллоҳнинг Китоби ва Росули ﷺнинг суннатларини бекор қиладиган бўлсалар, Аллоҳ уларнинг баъзиларини баъзиларига душман қилиб қўяди». □

ПУТИННИНГ СУРИЯДАГИ ШАФҚАТСИЗ УСЛУБЛАРИ УКРАИНАДА ҲАМ ТАКРОРЛАНМОҚДА

Британиянинг The Independent газетаси нашр қилган мақолада унинг муаллифи Рич Хол Россия ўтган феврал ойида Украинага қарши кенг қамровли ҳужум қилганида Ғарб дунёси пойтахтлари биринчи навбатда журъатдан, иккинчидан шафқатсизликдан ҳайратга тушиб қолганини ёзади. У бундай дейди: «Владимир Путин Украинага бостириб кирганидан кейин, Европа ҳукуматлари назарида халқаро саҳнадаги ҳамкордан «ташландиқ» шахсга айланди. Сурияликлар Украинада уларнинг кўз ўнгида содир бўлган воқеалардан ажабланмадилар. Улар бундай шафқатсизликларга аввал ҳам ўз юртларида гувоҳ бўлишган. Масалан, аҳоли пунктларини оммавий вайрон қилиш... касалхоналарни бомбалаш... тиббий хизмат кўрсатаётган шахсларни, шунингдек, кўп сондаги тинч аҳолини қочиб кетишга мажбур қилиш учун инфратузилмани нишонга олиш... психологик муаммолар келиб чиқишига сабаб бўлган қамал... озиқ-овқат ва дори-дармон етишмовчилиги... буларнинг ҳаммаси Сурияда бўлди. Бир жойга ҳаво ҳужуми амалга оширилса, айтиш мумкин бўладики, қайта ҳаводан ҳужум қилинди ва бу ҳужум Сурияда икки томонлама зарба, дея танилди. Қўшма Штатларнинг таъкидлашича, Россия Украинадаги рус кучларини бошқариш учун Александр Доверниковни тайинлади. Суриядаги интервенциянинг биринчи йилида, яъни 2015 йил сентябридан 2016 йил июнигача Россия кучларини айтиш мумкин Доверников бошқарган».

Муаллиф Украинада яшовчи сурияликлардан бирининг айтишига асосланган ҳолда келтиради. Бу суриялик Украинада бўлаётган воқеалардан бутун дунё ҳайратга тушганидан ажабланганини ва ғазабга келганини айтиб бундай дейди: «Улар нима учун ҳайратга тушишди?! Бу юрт Европа мамлакати бўлгани учунми?!... Сурия бу усулларнинг барчаси учун лаборатория бўлди, бугун бу усуллардан Украинада фойдаланишмоқда». Унинг айтишича, Россия ва Сурия режими кучлари Ҳалаб шаҳрини қамал қилган пайтда ўзининг оиласи зарбаларга учраганида Россия ҳужумларининг шафқатсизлигига гувоҳ бўлган. У бундай дейди: «Россиянинг Украинага қарши ҳужумига гувоҳ бўлиш «битта фильмни қайта кўришга ўхшайди. Россия армиясининг раҳм-шафқати остида яшаш, доимий хавфда яшаш, шунингдек, доим ўйсизлик ва ўлим ҳақида ўйлаш демакдир. Аслини олганда, Россия бомбардимонлари остида яшаш шуни англатадики, сиз қачон бир жойни хавфсиз деб ўйласангиз, у жой жуذا хавфли бўлади. Биз бунинг Мариуполда юз бераётганини кўряпмиз». Мақола муаллифи хулоса қилиб бундай дейди: «Сурия ва Украина ўртасида очик кўриниб турган ягона фарқ шуки, Путин Украинага бостириб кирганида Европа ва Америка бутун дунёни унга қарши сафарбар қилди ва унга санкциялар жорий қилишди. Сурияга нисбатан айтиш мумкин бу нарса қилишмади».

Ал-Ваъй: Ҳа, Америка ва Европа Сурияга нисбатан бундай қилишмади. Чунки Сурияда юз бераётган ишлар ортида турганлар уларнинг ўзларидир. Россиянинг аралашуви 2015 йил 30 сентябрда Обама билан Путин Нью-Йоркда, БМТ бош ассамблеяси йиғини асносида учрашганидан кейин содир бўлди. Обама ундан олдин Башар Асаднинг бир кечада қулашини кутаётганини айтган эди. Бу аралашув билан у қутқариб қолинди ва Суриядаги мусулмонларга нисбатан энг жирканч қирғинлар содир этилди. Бугун Америка фитнаси Украинага кўчди, бироқ бу сафар фитна Россияга қарши уюштирилди. Аллоҳдан ёмон макр-ҳийла фақат ўз эгаларини ўраб ҳалок қилишини сўраб қоламиз. □